

POGLAVNIKOV PUDL

EDO POPOVIĆ

SADRŽAJ

1.	3
2.	10
3.	20
4.	26
5.	29
6.	35
7.	40
8.	48
9.	57
10.	60
11.	63
12.	75
13.	80
14.	86
15.	91
16.	95
 O autoru	 99
Impresum	100

1.

Tijelo je ležalo u parku psihijatrijske bolnice, ispod stabalca japanskog javora grimiznocrvenog lišća, nekoliko metara od rupe u žičanoj ogradi. Pronašao ga je vrtlar dok je grabljao lišće i smjesta otrčao ravnatelju, ovaj je nazvao policiju. A policijska patrola na mjestu je zločina zatekla uzbuđene štićenike, njih dvadesetak-tridesetak tiskalo se i guralo oko tijela. Jedan, glave poput kruške, upirao je prstom u leš i rastrojeno vikao: Dolaze Srbi! Mršavi dugajlija trčkarao je lijevo, desno i derao se: Izdaja! Netko utopljen u ustalasanj hrpi tjelesa pozivao je: Mač iz toka, hrvatski vitezovi!

Kad su uz pomoć bolničara, nakon mnogo natezanja, vike i psovki, plavci na kraju uspjeli odmaknuti štićenike, oko tijela ostao je nekoliko metara širok pojas ugažene trave. O nekom poštenom uviđaju, pronalasku tragova i dokaza tu jedva da je moglo biti riječi.

Ima li uopće smisla osiguravati ovo, rekla je jedna uniforma. Možda je bolje da uštedimo traku, to bi nam se moglo upisati kao plus u biografiji.

Ne seri, rekla je druga. Ajmo je razvući.

Malo poslije stigla je i ekipa za očevid, državni odvjetnik Mato Tomasović, dežurna sa sudske medicine Lidija Puškarić, kriminalistički tehničari, a odmah poslije njih i Branko Rakitić i Marko Ančić, inspektori iz krvnih delikata. Tehničar s kamerom izgubljeno je stajao pokraj policijske trake.

Ajme, prostenjao je Tomasović okrećući se Rakitiću, niskom, nabijenom muškarac tridesetih godina. Vidiš li ti ovo?

Bok, Tomasoviću, šta se tu vodila neka bitka?

Ma kakvi, ovi ovdje su izvodili stampedo, pokazao je prema štićenicima. A zašto ti ne počneš snimati? dobacio je nervozno tehničaru.

Ovaj je počeo snimati.

Kako si? prišao je Rakitić doktorici Puškarić i pružio joj ruku. Nisam te dugo vidio.

Comme ci, comme ca. Ti?

Ide. Baš su uneredili mjesto, mahnuo je prema ograđenom prostoru.

Nadam se da nisu dirali tijelo, rekla je.

Mrtvac je bio mlađi, kratko ošišan muškarac. Ležao je na leđima, ruku raširenih kao da se ispričava zbog onoga što mu se to dogodilo. Bio je obučen u pjeskarene traperice, na nogama je imao bijele kožnate tenisice, a na džep crne sportske jakne pribadačom je bio pričvršćen komadić papira. Tehničari su snimali i skicirali mjesto zločina, u vrećice stavljali sve što bi pronašli oko tijela, uzimali uzorke s odjeće ubijenoga, a onda je doktorica Puškarić počela pregledavati tijelo. S džepa mrtvačeve jakne skinula je papirić i stavila ga u vrećicu.

Ovo bi te moglo zanimati, okrenula se Rakitiću.

Rakitić se provukao ispod trake, uzeo vrećicu i vratio se natrag.

Hm, ćirilica, promrmeljao je gledajući papirić. Je li itko ovdje, upitao je glasno, išao u osnovnu školu u komunizmu?

Ja, rekla je jedna uniforma.

Učili ste tamo ćirilicu, jelda?

Uniforma je kimnula.

Znaš li ovo pročitati? pružio mu je papirić.

A zato se ona munjara derala o Srbima, rekla je uniforma.

Što?

Kad smo došli, netko od njih se derao da dolaze Srbi i te stvari.

Dobro, a znaš li to pročitati?

Znam, rekla je uniforma.

I, šta piše?

Piše: stavio sam te u zadžepak.

U šta?

U zadžepak.

Zadžepak? Šta je zadžepak?

Uniforma je slegnula ramenima.

Siguran si da piše zadžepak?

Siguran, imao sam pet iz hrvatskog.

Iz hrvatskog?

Da.

ĆIRILICU ste učili na HRVATSKOM?

Da.

Zanimljivo, rekao je inspektor Rakitić.

Uto je spazio rupu u ogradi.

Šta je ono?

Rupa u ogradi, rekla je uniforma.

Rakitić ga pogleda.

I to ste učili na hrvatskom? Otkud rupa ondje?

Kroz nju idu do supermarketa, reče uniforma.

Rakitić ga pogleda s mješavinom iznenađenja i čuđenja.

Tko kroz rupu ide do supermarketa?

Ludaci i alkosi iz bolnice, reče mirno uniforma. Dobri su mušterije, ostavljaju dosta love u dućanu i kafiću.

A zašto ne idu kroz kapiju?

Zato jer im je zabranjeno izlaziti.

A nije im zabranjeno izlaziti kroz rupu na ogradi.

Uniforma slegne ramenima.

Pretpostavljam, kaže, da poslovođa dućana podmazuje nekoga u bolnici, pa onda ovi žmire, prave se da ne vide rupu.

Žmire? reče Rakitić. A otkud ti znaš sve to?

Stanujem u onoj zgradi ondje, reče uniforma.

Jesi li, upita ga Rakitić, prijavio tu korupciju našima?

Uniforma odmahne glavom.

Nisam glup, reče. Supermarket je Perkovićev, zna se da njemu ne može nitko ništa, a ja bih samo mogao dobiti po tamburi počnem li čačkati po njegovim poslovima.

Uniforma je govorila istinu. Iznad Sabora samo Bog, a iznad Boga Perković i četrdeset tajkuna – princip je na kojem počiva ovaj komadić kugle zemaljske priručno nazvan Republika Hrvatska. Rakitić ode do rupe u ogradi odakle se na fasadi susjedne zgrade vidjela zelena i plava boja trgovačkog lanca Tepex, dijela kompanije Agroland u vlasništvu Teodora Perkovića, koja se bavila svim i svačim što donosi brzi keš, a ne samo poljoprivredom i prehrambenom industrijom kako je sugerirao naziv tvrtke. Vratio se i stao pokraj tehničara koji su dovršili posao.

Ima li išta korisno? upitao je jednog.

Ne znam još, odgovorio je ovaj. Bilo je dosta smeća, dvije zgnječene limenke piva, prazna boca konjaka u grmu, pivski čepovi. Uništeni su otisci cipela i ostali tragovi. Nemoj očekivati previše.

Puškarićka kaže da joj se čini da je ubijen nožem, rekao je Ančić prilazeći mu.

Nož, pištolj, kamena sjekira, toljaga, koja razlika, rekao je Rakitić. Tko je on?

U džepu je imao novčanik, odgovorila je doktorica Puškarić. Osobna iskaznica kaže da se zove Stjepan Starman, rođen 1990. u Zagrebu, gdje i stanuje.

Je li još išta pronađeno u džepovima?

Ključ od auta i ključevi od stana.

Ima li novaca u novčaniku?

Tristo i nešto kuna, rekla je, zašto pitaš?

Da vidim gdje ćemo danas na ručak. Šta misliš, okrenuo se Rakitić Ančiću, na kojem je odjelu ovdje bio, i šta mu fali, osim što je mrtav, naravno?

Ančić je slegnuo ramenima.

Tada im je prišao sredovječni muškarac potpuno bijele puti, izgleda kao da je napudran, pomislio je Rakitić odmjeravajući ga.

Ja sam doktor Kuzmanović, rekao je muškarac pruživši ruku Rakitiću, ravnatelj klinike.

Baš sam se pitao gdje ste, rekao je Rakitić. Ja sam inspektor Rakitić, moj kolega inspektor Ančić.

Ako vas mogu zamoliti, rekao je Kuzmanović, da pokušate čim prije odvesti tijelo odavde, naši štićenici su strašno uznemireni, vjerujem da će se smiriti čim...

Je li i ovaj bio vaš štićenik?

Ne, nije, ali kod nas se liječi njegov prijatelj, često mu je dolazio u posjet.

Razgovarat ćemo s kasnije s njim...

Bojim se da nećete moći, rekao je... Prijatelj mu je na intenzivnom liječenju i nije, hm, uvijek kontaktibilan.

Šta mu je?

Ako će to pomoći istraži...

Hoće.

Doktor Kuzmanović je uzdahnuo.

Vrlo težak slučaj shizofrenije, rekao je tiho, gotovo šapćući. Kad dobije napadaj, povjeruje da

je pudl.

Pudl?

Da, pudl poglavnika Ante Pavelića. Vjeruje da ga progone komunisti koji, veli, vladaju svijetom. Reži, napada i grize svakoga koga nanjuši kao komunista i slično.

Poglavnikov pudl, reče Rakitić. Dobar je. A zašto, kad već tako stvari stoje i jer fantazija nema granica, nije umislio da je Pavelić glavom i bradom. Pomanjkanje ambicije, šta?

U tim trenucima vjeruje da je ovaj ovdje, Kuzmanović je pokazao prema mrtvacu, Ante Pavelić.

Koja ludnica, rekao je Rakitić, a onda pogledao Kuzmanovića. Oprostite. Tko je pronašao tijelo?

Vrtlar, rekao je Kuzmanović.

Razgovarat ćemo najprije s njim, a onda s drugim zaposlenicima i, hm, štićenicima. Pozovi pojačanje, rekao je Rakitić Ančiću, trebat će nam još trojica-četvorica za razgovore. Ima li uopće smisla, okrenuo se Kuzmanoviću, razgovarati s vašim štićenicima?

Zašto mislite da to nema smisla, reče uvredljivo Kuzmanović, pa nisu slijepi, gluhi i glupi.

Ovo mjesto, Rakitić se, praveći se da nije čuo Kuzmanovića, okrenu prema bolničkoj zgradi, vidi se jedino iz onog krila ondje, i to samo s dijela prvog i drugog kata.

Tamo su odjeli za intenzivno liječenje, rekao je Kuzmanović, gdje leži i...

Poglavnikov pudl, dovršio je Rakitić.

Da, on.

Uštedi si vrijeme, javila se doktorica Puškarić provlačeći se ispod trake. Mrtav je najmanje osam-devet sati, sve se događalo noćas. Ovako, na prvu ruku, mogu reći, okrenula se prema truplu koje su mrtvozornici stavljali u vreću, da je ubijen negdje između dvadeset sati sinoć i tri sata ujutro. Isto tako, sudeći prema mrtvačkim pjegama i krvarenju, gotovo sam sigurna da je ovo mjesto zločina. A što se tiče očevidaca iz bolnice, malo je vjerojatno da među njima, mahnula je prema zgradi, ima onih koji vide po mraku, jelda, kolega? pogledala je Kuzmanovića.

Ovaj je prezrivo frknuo.

Svejedno ću pokušati razgovarati s pudlom, rekao je Rakitić, ne bi bilo prvi put da kućni ljubimac sredi gazdu. U redu? pogledao je Kuzmanovića.

Ako baš morate.

Je li moguće da je on noću izišao s odjela?

To je apsolutno isključeno. Odjel je zaključan, na prozorima su rešetke, a dežurni nisu javili da se noćas desilo išta neobično. Štoviše, bila je neuobičajeno mirna noć na tom odjelu.

Neuobičajeno mirna?

Da, s obzirom na to da ondje leže bolesnici iznimno jakih i dramatičnih psihopatoloških reakcija, ako razumijete što hoću reći.

Rakitić je kimnuo.

A ovi što su se okupili ovdje? pokazao je prema skupini štićenika koja se izdaleka navirivala, i bivala je sve mnogobrojnija.

Oni su s raznih drugih odjela, bolesti ovisnosti i drugi benigni bolesnici koji mogu slobodno izlaziti u krugu bolnice.

Ili izvan kruga, pokazao je Rakitić na rupu u ogradi. Vjerujem da je ovaj prolaz popularan među alkosima i džankijima, ukoliko im već osoblje ne dila cugu i drogice.

Kako možete, počeo je Kuzmanović u falsetu.

Mogu, prekinuo ga je Rakitić, i hoću. Znam u kakvom je stanju zdravstvo. A u takvom je stanju da ovdje, kladim se, često manjka toalet papira, ali da je cugice i drogice uvijek u izobilju, jesam li u pravu?

Kuzmanović je pocrvenio.

No, nastavio je Rakitić, kolega i ja smo, kao što vidite, iz krvnih delikata, a ne iz narkotika, i iskreno nam se fućka, ako baš hoćete, što se ovdje dila i tko sve dila. Idemo do poglavnikova pudla.

2.

Još nam je samo on trebao, promrsio je Rakitić ugledavši muškarca koji im se približavao stazom.

Tko je on? upitao je Ančić.

Ne znaš ga? iznenadio se Rakitić. Željko Kožul, novinar *Libertasa*, prati policiju. Priča se da je nekad bio pomoćnik glavnog urednika, a onda je nešto zabrljao pa su ga prekomandirali za novinara.

Šta je mogao zabrljati u tom poslu?

Nemam pojma, vjerojatno se držao činjenica ko pijan plota.

Nije to valjda onaj isti što ga spominju kao mogućeg urednika informativnog programa javne televizije? upitao je Ančić.

Glavom i bradom.

Šališ se.

Nisam ja toliko duhovit da smislim tako nešto.

U međuvremenu se Kožul zaustavio ispred njih. Proćelav pedesetogodišnjak podbuhlih obraza, mlohavih, modrih podočnjaka i mutnih očiju koje su vidjele svašta, i koje su žmirile na svašta.

Helou, inspektore, rekao je kratko pogledavši Ančića. Vaš novi kolega?

Nema nikakvih izjava, rekao je Rakitić. Bit će presica kasnije.

Samo par rečenica, rekao je Kožul. Za našu ekskluzivu.

Kao da ja moram išta reći da vi na naslovnicu stavite moje riječi kao ekskluzivu, rekao je Rakitić.

Nemojte tako, inspektore, i ja ću vama jednom zatrebati. Znaite, ruka ruku mijе. Niste valjda zaboravili da tamo gdje je vama zabranjen ulaz, novinari ulaze bez problema.

Džukac je u pravu, pomisli Rakitić. Najteže korupcijske afere u pravilu otkrivaju novinari, a tamo gdje politika zaustavlja policiju operiraju novinari.

Boli me, odgovorio je Rakitić. To ne važi za krvne delikte.

Ne važi? podrugljivo je rekao Kožul. A što je sa slučajem umorstva onog sindikalista? Ili mog kolege Juratovića koji je u državnom vrhu otkrio krak krimi hobotnice? Ne sjećam se da su počinitelji pronađeni, niti da se policija nešto ozbiljno bavila time.

Džukac je opet u pravu, pomisli Rakitić.

Ovo je ubojstvo s dna, rekao je, posve nezanimljivo ikome gore.

S dna, kažete, rekao je Kožul. Vidim da pojma nemate tko je umoren.

A vi znadete? zarežao je Rakitić.

Možda i znam, rekao je Kožul.

Sav sam se pretvorio u uho.

Najprije vi, inspektore.

Nema trgovine.

Kako vi kažete, rekao je Kožul i gegajući se uputio prema izlazu.

Da nekog kurca valja, ne bi bio to što jest, oporo je rekao Rakitić gledajući za Kožulom.

Čekaj malo, pa spominju ga kao kandidata za šefa informativnog programa! rekao je Ančić.

Pa to i govorim. Da nekog kurca valja, ne bi ga predložili za to mjesto.

Pred ulazom u bolničko krilo Rakitiću pristupi tip kruškolike glave, pruži mu ruku i svečano izdeklamira:

Gospodine policajče, dopustite da vam u ime hadezea, čiji sam ponosni predsjednik, izručim najsrdačnije pozdrave, sa željom da što prije pronađete gnusnog počinitelja zločina, to jest počinitelja gnusnog zločina, koji je nesumnjivo Srbin, Jugoslaven, možda čak i Sirijac ili Afganistanac. Znate, stiša glas i osvrne se uokolo, oni su svud oko nas, i dalje nadiru,

maskiraju se u izbjeglice, u djecu i žene, ti četnikisti, jugoslavisti i muslimanisti, jedna naša sveta, voljena domovina.

Dobro je, reče mu doktor Kuzmanović. Vratite se na odjel.

Jesu li vas upozorili, gospodine inspektore? nije odustajao kruškoglavi.

Izbuljio je oči, šarenice su se približile korijenu nosa, koža lica napela se, usne se nabrale u začuđenu grimasu, činilo se da će skočiti na Rakitića.

Jesmo, jesmo, upozorili smo ga, strpljivo mu se obratio Kuzmanović. Samo se vratite na odjel, sve će biti u redu.

Hadeze, reče Rakitić kad su ušli u zgradu. Zar stranke i ovdje imaju svoje ogranke?

Ma ne, odmahnu Kuzmanović. Riječ je, zapravo, o igri. Pacijenti su se udružili u nekoliko, ajmo reći, klanova, natječu se tko je veći domoljub, benigna igra koju dopuštamo, premda ne ohrabrujemo. Hadeze je skraćenica jednog takvog klana, Hrvatskog domoljubnog zdruza.

Nemojte mi reći da postoji i esdepe, upita Rakitić.

Naravno da postoji, odgovori Kuzmanović. Savez domoljubnih patriota, glasniji od hadezea. Glasniji od njih su, opet, dehaucovci, Domohljebna hrvatska uhljedba. Imamo, naravno, i mostovce, Milosrdne osvetnike svetog Tita, ultraljevičarsku klerikalnu sektu koja je beatificirala Josipa Broza. Najglasniji su, premda najmalobrojniji, hadepepi, Hrvatski domoljubi prečistog pisma, čiji je predsjednik upravo Ivan Ciglar.

Tko?

Pa... znate... pudl.

Jasno, reče Rakitić. Nego, znatiželjan sam, kako se to natječu u domoljublju?

Uglavnom se okupe u dvorištu i galame, nadglasavaju jedni druge, viču kako mrze ove i one, na tapetu tako budu Srbi, homoseksualci, mormoni, animisti, židovi, komunisti, anarhisti, Jehovini svjedoci, budisti, Poncije Pilat, ovisno što tko prvo ispali. Ili nacrtaju na papir petokraku, ili srp i čekić, ili srpsku zastavu, to jest ono što zamišljaju da je srpska zastava, jer ponekad kombinacija boja dadne slovensku, ponekad jugoslavensku, a ponekad bogme i hrvatsku zastavu, pa to spale. Ili napišu na karton nešto na tobožnjoj ćirilici ili na tobožnjem arapskom, jer, naravno, ne znaju ni ćirilicu, niti arapski, pa i to spale...

Čekajte malo, prekinuo ga je Rakitić, pa to isto događa se i izvan bolnice, mislim u normalnom svijetu.

Pa da.

Pa da? Kako to onda da su jedni unutra, na liječenju, a drugi vani?

Gledajte, inspektore, naši su kapaciteti ipak ograničeni. A linija koja dijeli ovaj, pokazao je na ulaz zgrade, i onaj svijet vrlo je tanka, krhka...

I ima rupu u sebi, rekao je Rakitić.

Kuzmanović ga je hladno pogledao.

Nakon razgovora s vrtlarom nisu bili ništa pametniji. Ništa sumnjivo nije primijetio i ništa čuo kad je naišao na tijelo. Samo je grabljao lišće i ugledao mrtvaca.

Odmah sam znao da je mrtav.

Kako to?

Ne znam kako da vam objasnim, rekao je vrtlar, ali vidi se ukočenost mrtvih. To vam je kao razlika između žive i suhe grane.

Jeste li vidjeli neke tragove oko njega, ležao je na travnjaku, možda ugaženu travu?

Vrtlar je odmahnuo glavom.

Nisam obraćao pažnju, rekao je, čim sam ugledao tijelo, otrčao sam obavijestiti ravnatelja.

Njemu ste prvome rekli?

Ne. Sreo sam jednog bolničara, a on je otišao ravnatelju.

Inspektoru Rakitiću i njegovu partneru na raspolaganje su stavili sobu za dežurstva. Sobičak s jednim stolom, dva kauča na razvlačenje, kuhinjskim elementom sa sudoperom i plinskim rešoom.

Dva kauča, rekao je Ančić. Ovo se zove luksuz.

Rakitić je stajao pokraj prozora i promatrao dvorište. Vidio je mrtvozornike kako odnose tijelo prema parkiralištu skrivenom drvoredom tuja. Uniforme, blebećući i smijući se, uz pomoć bolničkog osoblja, pazili su da se ne razidu štićenici s kojima je razgovaralo četvero mlađih inspektora koji su im dodijeljeni. Krvnjaci, tako u policijskom žargonu zovu inspektore s odjela krvnih delikata. Krvnjaci, pomislio je Rakitić nehotice se stresavši. Krvosljednici. Štićenici su odgovarali na pitanja uzbuđeno gestikulirajući. Vjetar je povijao tuje. Malo poslije u sobu je ušao Kuzmanović s muškarcem tridesetih godina, obučenim u modre pamučne hlače, široku majicu dugih rukava, sa šlapama na nogama. Rakitića su privukle njegove oči, kristalne, hladne, zelene oči koje su ga podsjetile na lanjsko ljetovanje u dolini rijeke Soče, čiju su hladnoću i boju odražavale oči muškarca koji je stajao pred njim i mirno ga promatrao. Uopće ne slični na pudla, pomislio je Rakitić uzvraćajući pogled.

Gospodin Ivan Ciglar, predstavio ga je Kuzmanović.

Sjedite, pokazao mu je Rakitić stolac.

Ciglar nije ni trepnuo.

Znate li tko smo mi, Rakitić je kimnuo prema svojem partneru, i zašto želimo s vama razgovarati?

Rekao sam mu tko ste, rekao je Kuzmanović. Ostalo prepuštam vama.

Ja sam inspektor Rakitić, moj kolega inspektor Ančić, počeo je Rakitić uobičajenu litaniju, a Ciglar je podigao ruku, pokazao prstom na Kuzmanovića i Ančića i potom mahnuo prema vratima.

Želite da njih dvojica iziđu?

Vau, vau, rekao je Ciglar i nasmiješio se.

Branko, ne mogu te... počeo je Ančić.

Bez brige, rekao je Rakitić, naučio sam par trikova od Cesara Millana.

Gotovo da bi mi se i svidio vaš humor, rekao je Ciglar kad su ostali sami, da nije na prvu

loptu.

Umorila vas pseća koža, šta? rekao je Rakitić.

Ne budite glupi, rekao je Ciglar. A nisam ni sumnjao da vam je Kuzmanović izlajao sve o meni.

Izlajao je samo da ste poglavnikov pudl kad vas zgrabi, rekao je Rakitić.

Toliko o liječničkoj etici i zaštiti bolesnika, rekao je Ciglar.

Vi mi uopće ne izgledate bolesni.

Sad možda ne, ali kad me lupi!

Zašto ste ovdje? upitao je Rakitić i pripremio bilježnicu i penkalu.

To vi kažete meni.

Mislim, zašto ste u bolnici?

Možda zato što je vani previše smeća i ološa, rekao je Ciglar. Ovdje se čovjek može odmoriti, odahnuti. I biti ono što jest, a da pritom ne strši i ne izaziva sablazan, ne mislite li tako? Da onaj svijet vani valja, ne bi bilo posla za vas, vaše bi zanimanje bilo suvišno.

A ja sam očekivao lujku, rekao je Rakitić.

Griješiti je ljudski, rekao je Ciglar.

Kad ste rekli smeće i ološ, na koga ste mislili?

Na razno ljudsko smeće i ološ, naravno.

Jutros su u bolničkom parku pronašli tijelo vašeg prijatelja Starmana, Rakitić je bez upozorenja promijenio temu.

Ciglar nije ni trepnuo.

Zašto me to ne iznenađuje, rekao je.

Stvarno, zašto?

Zato što se spetljao s kojekakvom bagrom, što je počeo vjerovati u ta sranja, a onda to završi ovako.

Koja sranja?

Pa ta kojima se bavio.

Čime se bavio?

Ne znate čime se bavio?

Rakitić je odmahnuo.

Istražujete njegovu smrt, a ne znate čime se bavio.

Tek smo počeli, rekao je Rakitić mirno, razmišljajući o tome kako ovoga uopće nije potresla smrt prijatelja.

Pa evo vam onda ekskluzivna informacija – bio je predsjednik mladeži prečistih.

Prečistih?

Ciglar je razdraženo pogledao Rakitića.

Ne znate tko su prečisti?

Hrvatski prečisti domoljubi ili kako se već zovete?

Ma ne, to je moja ludnička zajebancija. Stjepan je bio predsjednik mladeži Hrvatske prečiste stranke prava.

Nikad čuo, rekao je Rakitić, te desničarske frakcije niču ko gljive poslije kiše, ima ih više od braniteljskih udruga, tko bi sve to pratio. Nego, jesu li bolnički hadeze i esdepe isto ludnička zajebancija?

Ma kakvi, oni to ozbiljno, zbilja su munjeni. Stjepan, otkad je stupio u stranku, potpuno se promijenio.

Vi niste član?

Nisam. A Stjepan ne samo da se učlanio, već je počeo vjerovati u to.

Na što točno mislite?

Na hrvatsku supremaciju, na to da je endehazija bila super država, da su Jasenovac i drugi logori izmišljotina, da je normalno da Hrvati imaju više prava od Srba i ostalih, da su homići bolesni, i takve stvari.

Rakitić ga je pogledao.

Vi ne vjerujete u to?

Naravno da ne vjerujem, nisam lud. Sva ta sranja služe da operemo ruke, da za sve loše što nam se događa okrivimo druge. To je zapravo način slabića. Mislim, možeš se baviti politikom, ući u neku stranku i ganjati karijeru, lovu, moć, slavu i sve što ide uz to, ali u političkom biznisu vjerovati u ono što rade mogu samo idioti. Moj frend je bio jedan od takvih.

Zanimljivo shvaćanje politike.

Ne mislite valjda da političari stvarno vjeruju u ono što govore i rade? Da ne spominjem prevaru zvanu domoljublje, od koje koristi ima samo vrh, kao u svim piramidalnim shemama i sličnim prevarama. One su zabranjene u normalnom svijetu, ali ne i u Hrvatskoj, gdje su opstale u vidu piramidalnog domoljublja. A Stjepan se upetljao u to do grla i zbilja je počeo vjerovati u sva ta sranja. Tako je nekome i stao na žulj.

Kome?

Bilo kome. Nekom homiću, Srbinu, nekome u stranci, ili u nekoj drugoj stranci. Znate kak se ono veli – mala bara, mnogo krokodila. Otada se Stjepan od starog društva viđao samo sa mnom.

Starog društva iz kvarta?

Ne iz kvarta. Nismo iz istog kvarta. Jedno vrijeme furali smo se na skinse. Bili smo stvarno jaka ekipa, najjača u Zagrebu.

Mislio sam da ne vjerujete u to.

Bio sam mlad i glup, imamo pravo na glupost dok smo mladi, nasmiješio se Ciglar. A to me je i dovelo ovdje.

Da?

Da, no ne bih o tome, rekao je Ciglar, to je sasvim osobna stvar. Pretpostavljam da imate nekih pitanja u vezi Stjepana.

Imam. Kad ste ga posljednji put vidjeli?

Jučer popodne. Izišao sam kroz žicu na pivo s njim. Bili smo u kafiću u dućanu do sumraka, a onda sam se vratio.

Vi možete napustiti odjel?

Zapravo ne, ali ovdje je sve na prodaju, sve možete kupiti.

I izlazak noću? upitao je Rakitić.

Ne. Ne znam kako je na drugim odjelima, ali ovdje ne. To jest, moralo bi se to dobro podmazati.

Znači, teoretski, vi ste mogli izići u bilo koje doba i ubiti Starmana.

Da, mogao sam. A vama ostaje samo da skužite moje motive i prikupite dokaze. Ništa lakše.

Je li vas dopratio do rupe?

Ne. Sjeo je u auto i otišao.

Gdje mu je bio auto?

Ispred dućana.

Šta je vozio?

Crni seat.

Znadete li slučajno registraciju?

Ciglar se nasmijao.

Znam samo slova. ZG i na kraju dva U.

Mogao sam pretpostaviti, rekao je Rakitić i promijenio temu: Zašto ste inzistirali na tome da

budemo nasamo?

Mano a mano, rekao je Ciglar. Zato što je to pošteno i fer.

Ne razumijem što radite ovdje, rekao je Rakitić.

Shvatit ćete to kad se malo bolje upoznamo.

Mislite da ćemo postati najbolji prijatelji?

Mislim da ovo nije posljednji put da se vidimo.

Šta je zadžepak? upitao je naglo Rakitić zagledavši se Ciglaru u oči.

Nije primijetio nikakav poseban izraz u njima.

Zadžepak? rekao je Ciglar. Nemam pojma. Otkud vam to?

3.

Kažeš da tip nije lud, rekao je Ančić.

Uopće, rekao je Rakitić. Ništa luđi od tebe i mene.

Onda je lud, rekao je Ančić.

Veliš da u njegovom ormariću nisi pronašao ništa sumnjivo, rekao je Rakitić.

Ništa. Pidžama, majice, gaće, čarape, keksi, boca vode, mobitel i punjač, neke knjige...

Koje knjige?

Ančić je iz džepa izvadio blokić i prelistao ga.

Joseph Heller *Kvaka 22*, Jo Nesbo *Crvendać*, Luis Sepulveda *Dnevnik sentimentalnog ubojice* i Gustave le Bon *Psihologija gomila*.

Zanimljivo, rekao je Rakitić.

Priznaj, nemaš pojma kakve su to knjige, rekao je podrugljivo Ančić.

Čitao sam *Crvendaća*, rekao je suho Rakitić.

Sjedili su na terasi pečenjarnice u Ilici kod okretišta tramvaja i čačalicom nabadali vruće ćevape iz lepinje, mašući rukom da otjeraju muhe. Bilo je vrlo toplo za sredinu listopada, trava u parkovima zelenjela se, cvale su tratinčice i maslačci, nije se činilo da će ljeto ikad završiti, da će muhe ikad uginuti. Bilo je oko podneva, ulicom je prolazila rijeka automobila, mnogo nervoznih lica u autima, mnogi trube, cvilež kočnica i guma, bučno je kao na svadbi.

Pretraga okoline nije urodila plodom, zavirili su u svaku rupu, svaki grm, podigli svaki šaht, pretražili koševе, kante i kontejnere za otpad, nisu pronašli nož niti ikakav oštar predmet kojim je moglo biti počinjeno ubojstvo. Razgovor s konobaricom iz kafića nije bio od neke naročite pomoći. Potvrdila je da su Starman i Ciglar jučer poslijepodne bili u kafiću, Ciglar

je često dolazio u kafić, kao i svi ti dečki od preko, mahnula je prema bolnici. Zapravo su sjedili na žardinjeri ispred kafića sve do, čini joj se, sedam sati. Pamti to jer joj je Ciglar donio prazne pivske boce, on je najpristojniji od svih gostiju, za kojima mora skupljati boce, a često ih odnesu i u bolnički park, ali ona nije plaćena da...

Njezin iskaz poklapao se s iskazom dežurnog bolničara, na ćelavo ošišanog stokilaša vrata i podlaktica prekrivenih tetovažama, koji se blesavo nacerio kad ga je Rakitić upitao u koliko sati se Ciglar sinoć vratio iz šetnjice.

Ovo je zatvoren odjel, rekao je bolničar, nitko odavde ne može izići bez pratnje medicinskog osoblja.

Želite li da vas osumnjičimo za suučesništvo u ubojstvu, zarežao je Rakitić.

Šala mala, rekao je bolničar. Moglo je biti oko sedam sati kad se vratio, tek se počelo mračiti. Zna, nastavio je, ovo jest zatvoreni odjel, ali nekim pacijentima dopustimo da iziđu na šetnjicu, kako kažete. Dosad je sve bilo u redu, nikakvih problema nije bilo s njima.

Kažete: dopustimo, rekao je Rakitić. Tko im to dopušta, uprava bolnice ili im to može svatko dopustiti?

Svi smo prije svega ljudi, rekao je bolničar. Pa i mi ovdje, nacerio se. Ovo ipak nije zatvorska bolnica.

Je li Ciglar te večeri još koji put izišao u šetnjicu? upitao je Rakitić.

Ne, nije, odgovorio je bolničar.

Jeste li sigurni?

Bolničar je kimnuo.

Posve sam siguran, bio sam dežuran, a noću zaozbiljno nema šetnjica.

Ne znam gdje je problem, rekao je Ančić, zašto Hrvati konačno ne nauče peći lepinje, zašto lepinje uglavnom izgledaju kao mokre, gnjecave krpe, a takav im je i okus?

Misliš da ovaj pajzl drži Hrvat? upitao je Rakitić.

Ne picajzliraj, odgovorio je Ančić. Nego, zašto je onda tip u ludnici, ako nije lud?

Pojma nemam. Može još jedno pivo, viknuo je prema unutrašnjosti pečenjarnice. Hoćeš i ti?

Ančić je odmahnuo glavom.

A što se tiče Ciglara, nastavio je Rakitić, fućka mi se zašto je gore, to nije naš problem. Nije znao što je zadžepak.

Ančić uzme *smartphone* i počne vrškom kažiprsta lupkati i kliziti po zaslonu.

Da vidimo što kaže Google. Zadžepak, devet tisuća i petsto rezultata pretrage za 66 sekundi. Na prvom mjestu Facebook stranica trgovine Zadžepak u Beogradu. Uglavnom srpske stranice, ispada da je to srpska riječ za nekakav džep u torbi.

Probaj kombinaciju zadžepak i Starman.

Ančić je brzo lupkaoklizio po zaslonu.

Ha, tu je. Intervju s njim objavljen na portalu Hrvatski vitezovi prije točno godinu dana. Da vidimo... Zadžepak, zadžepak, evo ga. Veli tip da u zadžepku obično nosi *Mein Kampf* i Bibliju.

Zanimljivo, rekao je Rakitić. Jasno mi je zašto su naši desničari fatalno zaljubljeni u srpski turbofolk. Ali zašto petljaju Bibliju u sve to? Pa Isusovo učenje je prava sablazan za njih. Zamisli da im danas dođe Isus s govorom na Gori, da im počne govoriti o ljubavi i davanju, da ne ubijaju, da ne krađu, da opraštaju... Šta si ti, rekli bi mu, neki pacifist, peder, ajde, gubi se.

U svakom slučaju, rekao je Ančić, izgleda da je ubojica znao za ovaj intervju, pa je stavivši Starmana u zadžepak odlučio ostaviti poruku o tome.

Ima li komentara ispod intervjuja?

Nekoliko... Standardno sranje, rekao bih.

Nikakvih prijetnji ili nešto slično?

Ne. A zašto su hrvatski desničari zaljubljeni u srpske narodnjake?

Ne znaš? Pa, muzika ne poznaje granice, bre! Primitivizam je univerzalan, čoveče! Kad se

naroljša i našmrčeš, nećeš valjda skakat i plesat na Bethoveena, nećeš otić u Lisinski i pljuvačkom lijepiti dirigentu novčanice na čelo.

Priznajem da nisam o tome tako razmišljao, rekao je Ančić.

Naravno da nisi, rekao je Rakitić. Zato si ti mlađi inspektor, a ja viši inspektor, razumeš ti mene.

Ti sigurno slušaš narodnjake, nakesio se Ančić.

Jok, bre. Ali obožavam srpske filmove.

Sereš.

Jok, bre. Hrvati se ne znaju zabavati na vlastiti račun, zato i snimaju dosadne, negledljive filmove... Srbi to umeju, snimaju urnebesne filmove u kojima se sprdaju na vlastiti račun. Jesi li gledao *Ko to tamo peva*?

Nisam.

Nisi gledao *Ko to tamo peva*!

Nisam.

Onda nemam s tobom što razgovarati. Kako možemo nas dvojica razgovarati o filmovima, ako nisi gledao *Ko to tamo peva*. To je filmska Biblija, filmski Ustav... Ne mogu vjerovati da nisi gledao taj film.

Ančić je ponovno lupkaoklizio po zaslonu.

Oho, rekao je, 463.000 rezultata za manje od sekunde. Prvo hrvatska Wikipedija, onda pjesma iz filma na Youtubeu, pa članak na portalu Kurir... Skinut ću večeras film i pogledati ga, samo da nas dvojica imamo o čemu pričati na piću i dok se vozimo, dobro?

Dobro. A usput skini i pogledaj i *Mi nismo anđeli*.

Ne razumijem, rekao je Ančić, kako su te takvog primili u službu.

Kakvog to „takvog”.

Pa takvog... malohrvatskog, nedomoljubnog, te stvari.

Grebao sam se, rekao je Rakitić, titrao prava jajca, učlanio se u pravu stranku, kako drukčije?

Ne vjerujem ti, rekao je Ančić.

A ti, kako si ti upao u službu?

Bio sam najbolji u klasi, rekao je Ančić.

Nešto kasnije Rakitić je stajao pokraj prozora ureda i promatrao drvored jablanova i neurednu živicu koji su rasli uz ogradu skladišta prekoputa. Jedan je viličar gmizao dvorištem, zatvoreni kamion se okretao i natraške približio skladišnim vratima, odakle su izašla dva radnika u plavim kombinezonima i razgovarali s vozačem. Tada mu je zazvonio mobitel. Bila je to doktorica Puškarić.

Poslat ću ti sutra izvještaj, ali ukratko: obdukcija je pokazala da je Starman ubijen sinoć između sedam sati i ponoći, deklamirala je u slušalicu. Ubijen je oštrim predmetom, vjerojatno odvijačem.

Odvijačem?

Da. Uboden je jedanput, oštrica je prošla između rebara i probila plućno krilo i srce, smrt je nastupila odmah. Reklo bi se da ubojici nije strana ljudska anatomija.

Da li se na počiniteljevoj odjeći mogu pronaći tragovi krvi?

Ne vjerujem. Unutrašnje krvarenje. Nikakvih drugih tragova nasilja na tijelu nema, što znači...

Znam, znam, rekao je Rakitić, to znači da se žrtva nije opirala i da je vjerojatno poznavala ubojicu, u svakom krimiću ima ta scena. Ali zašto se to događa i u stvarnosti? Svejedno, hvala ti.

Rakitić je bio zlovoljan. Vrijeme smrti bilo je približno određeno, Starman je mogao biti ubijen i u sedam sati i u dva sata ujutro. Slutio je da mu analitičarka, koja će proći kroz izvještaje ispitivanja štíćenika bolnice i medicinskog osoblja, neće mnogo pomoći. Mogli su

zaboraviti i na pomoć Velikog Brata, bolnički kompleks nije bio osiguran nadzornim kamerama. Ministarstvo obećava svake godine da će instalirati nadzornim sistem, rekao im je jutros doktor Kuzmanović, i tako dvadeset godina, psihijatrijske klinike trinaesto su prase zdravstva, od toga je važniji vozni park ministarstva i službena putovanja od kojih nitko nema nikakve koristi, osim, naravno, onih koji putuju, rezignirano je završio Kuzmanović.

Nije pronađen ni crni seat u okolini bolnice.

Nemamo tragova, nemamo svjedoka, nemamo motiva, nemamo indicija, jadao se Rakitić Ančiću, imamo samo leš i hrpu luđaka.

Kao i obično, nije li? rekao je Ančić.

Odi i kaži ekipi neka odu i razgovaraju sa stanarima u susjedstvu.

Već su razgovarali, rekao je Ančić.

Nisu sa svima, nisu jutros svi bili kod kuće, neka odu, u svakoj ulici ima besposlenih i radoznalih koji umjesto u televizor bulje kroz prozor. Možda je netko vidio ubojstvo.

Da je bilo očevidaca, došli bi i rekli nam.

Ne bi, rekao je Rakitić. Ljudi su takvi. Imao sam već slučaj očevica koji nam je ispričao sve tek kad smo mu pozvonili na vrata. Upitao sam ga zašto nije sam došao, a tip mi je odgovorio da je danas pametnije gledati svoja posla i ne petljati se u gadne stvari.

Tko će otići obavijestiti roditelje? upitao je Ančić.

Ja ću, rekao je Rakitić. Otići ću čim se dogovorimo za sutra. A sutra ćemo ti i ja zajedno i do tih hrvatskih prečistih kretena, saznaj gdje im je sjedište.

4.

Kad Rakitić ostane sam, kad završi radni dan i iziđe iz centrale, on prestane misliti na posao, počnu ga moriti sasvim druge misli i brige nego dok je u službi, a dok je u službi u njegovim mislima nema mjesta za privatno. Tako si je on posložio stvari, i tako je i sad. Vozeći se u kasno poslijepodne kući, razmišlja o tome je li misliti o roditeljima onog nesretnika stvar službe ili privatnih trenutaka.

Starmanovi roditelji stanuju u prizemnici u jednoj od onih uskih uličica na Ferenščici, nekad radničkom kvartu na koji su posljednjih godina bacili oko mešetari zemljištem i onaj soj gramzivaca željnih brze zarade poznat kao *developer*, u kući s malenim dvorištem natkrivenim brajdom, s pospanim mačkom na klupici ispod prozora. Kuća je odavno na popisu za rušenje, u urbanističkim planovima ondje su ucrtane poslovne zgrade i neboderi, u susjedstvu su već izrasle višekatnice, u privremenoj sadašnjosti ondje se obiteljske kuće oronulih pročelja sudaraju sa staklenim pročeljima nebodera u kojima se ogleda nebo, a vrtne gredice i voćnjaci gledaju se oči u oči s pokošenim travnatim tepisima i popločanim stazama.

Nisu bili previše iznenađeni što im policajac dolazi na vrata. Pozvali su ga u kuhinju popođenu linoleumom, mirisalo je na vlagu, naftalin i sapun. Pedesetih godina oboje. Žena je pristavljala vodu za kavu, muškarac je motao duhan. Duhan je kupljen kod švercera, nagađao je Rakitić, a i kava je vjerojatno istog porijekla. Perković se neće obogatiti na ovakvim ljudima, mislio je gledajući muškarca kako pripaljuje cigaretu i odbija sivkastomodne dimove. Negdje je pročitao da su u stara vremena u Kini trgovci bili prezreno zanimanje, talog društva, samo dno, niže od kurvi i prosjaka, a vidi danas Perkovića – trgovac, na samom vrhu, a iznad njega samo beskrajne poslovne mogućnosti.

Najprije nisu shvatili što govori kad im je rekao da je njihov sin ubijen, njegove riječi doprle su im do ušiju, ali ne i do srca, a kad su trenutak poslije zahvatile i srce, žena je počela bezglasno plakati, a muškarac se zagledao kroz prozor.

Znao sam da neće dobro završiti kad se spetljao s tim ološem, rekao je okrenuvši napokon

glavu i pogledavši Rakitića u oči. Mi smo obični ljudi, radnici, nismo poput njih, mahnulo je neodređeno rukom, dovoljno nam je ovo što imamo, možemo i s tim biti sretni. Ona radi u bolnici, čistačica, ja sam radio na benzinskoj pumpi, sve dok proljetos nisam dobio otkaz kao prekobrojni, otad se snalazim. Nađe se uvijek posla za ljude koji hoće raditi i ne biraju poslove. Ali Stjepan, on je želio biti više nego što jest, mnogo više, nije bio sretan s onim što ima, vjerovao je da zasluži više... Dajte, popijte kavu.

Pogledao bih njegovu sobu, rekao je Rakitić.

Muškarac je ustao i krenuo prema hodniku.

Dodite, rekao je i pokazao mu vrata na kraju hodnika. Slobodno uđite.

Soba je mala, s prozorom koji gleda na stražnje dvorište s vrtom i voćnjakom i na zid susjedne kuće. Krevet, ormar, stolić, komodica s radio i cede plejerom, zidovi obojeni u bijelo, posve goli, soba kao da nitko ne boravi u njoj, nikakvih tragova kakve ostavljaju živa bića u mjestima gdje borave, odjeće na naslonu stolca, knjiga na podu pokraj kreveta, cede rasutih oko plejera. Knjigama ni traga, desetak cede uredno je poredano na polici iznad plejera. Metallica, Azra, Majke i još neki bendovi za koje Rakitić nije čuo, ali ne i primadona hrvatskih ekstremnih desničara Thompson. Valjda mu je na kompjutorskoj plejlisti, pomisli Rakitić.

Sigurno se čudite se što nema onih slika na zidu, rekao je muškarac kad se Rakitić vratio u kuhinju, Hitlera, Pavelića, kukastih križeva...

Rakitić je kimnuo.

Rekao sam mu da pod mojim krovom to neće držati, rekao je muškarac. Mi nismo takvi.

Je li imao kompjuter, upitao je Rakitić.

Odnio ga je prošli tjedan, rekao je muškarac. Otad nije dolazio kući.

Od srijede, rekla je žena.

Kao da nitko nikad nije boravio u sobi, rekao je Rakitić.

Stjepan je uredan, rekla je žena. On je uredno dijete.

Sve je rjeđe spavao kod kuće, rekao je muškarac.

Gdje je boravio? upitao je Rakitić.

Muškarac je slegnuo ramenima.

Nismo ga pitali, rekao je, a on nije govorio.

Imao je djevojku, rekla je žena, a muškarac ju je iznenađeno pogledao.

Nisi mi to rekla, rekao je.

Nisi pitao, rekla je.

Znate li gdje ona stanuje? upitao je Rakitić.

Žena je odmahнула glavom.

Zove se Slavica, rekla je.

Slavica i kako još? upitao je Rakitić.

Ne znam, rekla je žena. Rekao mi je da studira ekonomiju.

Vozeći se kasnije Slavonskom avenijom prema zapadu, ususret užarenom predvečernjem nebu, Rakitić se pitao je li između Starmana i njegovih roditelja ostalo išta nerazriješeno, je li neka svađa ostala visjeti u zraku, neki nesporazum, neizrečena isprika za neku staru uvredu, bilo što što muči one koji ostanu živjeti. Na petlji je skrenuo u Držićevu aveniju i povezao se prema jugu, ka Utrinama gdje stanuju njegovi roditelji. Nije ih vidio od očeva rođendana u kolovozu, telefonski razgovori služe samo za razmjenu informacija, vrijeme je da ih upita kako su.

5.

Ah, kako sam? rekao je Rakitićev otac. Dobro sam. Bilo bi isto i da kažem da sam loše. Ti i dalje ne bi znao kako mi je, a ovako zvuči bolje, zar ne?

Ne znam šta mu je, rekla je majka, ali danas je cijeli dan ovakav.

A kakav sam to, upitao je svadljivo otac.

Mutan, rekla je. Svadljiv.

Sjedili su za kuhinjskim stolom, u blagom večernjem svjetlu. S prozora se pružao pogled prema zapadu, na crne orise Samoborskog gorja i Medvednice u rumenilu sunčeva zalaska.

Zapravo ne bih kavu, rekao je Rakitić majci, ali bi mi fino sjelo pivo.

Pretpostavljam da za policiju ne važi ona odredba o nula posto alkohola u krvi, rekao je otac.

Ne važi, rekao je Rakitić. I nije više nula posto, već nul pet posto.

Mogao si birati fakultet s onakvim ocjenama, rekao je otac, mogao si biti...

Učitelj kao i ti? upitao je Rakitić. Pa da skapam od gladi.

Otac je odmahnuo rukom.

Mogao si biti što si htio, rekao je. A ti si odabrao da budeš drot.

Nemoj opet počinjati, rekla je majka.

Pa htio sam biti drot, rekao je Rakitić.

Šta bi ti falilo da si odvjetnik? upitao je otac.

Ovako sam uvijek na pravoj strani, nasmijao se Rakitić. Opusti se, stari, hoćemo li podijeliti pivo?

Ako sad popijem čašu piva, rekao je otac, cijelu noć ću se dizati na pišanje. Kad si mlad, nastavio je, muvaš se od šanka do šanka, a u mojim godinama trčiš od vecea do vecea. Posrana starost.

Kakva starost, rekao je Rakitić, još nisi u penziji.

Zato što stalno podižu dobnu granicu, rekao je otac. Prije ću umrijeti nego dočekati penziju.

Kako je tebi na poslu? upitao je Rakitić majku.

Kao i obično, rekla je. Bolesnika je sve više, a sestara sve manje. Štede na nama. Ali, ne želim se, izdržat ću do penzije.

Koliko još?

Sedam godina, rekla je. Ti si dobro?

Jesam, rekao je Rakitić.

Još uvijek si s Vesnom?

Jesam, odgovorio je Rakitić.

Kad ćete se ženiti?

Kad odu u penziju, rekao je otac. Danas svi ganjaju karijeru. Da se ožene i da Vesna ostane trudna, dobila bi otkaz na fakultetu.

To nije daleko od istine, rekao je Rakitić. Ali zato bih ja bez problema dobio porodijski.

Svijet je otišao do đavola, rekao je otac.

Jesi li gladan? upitala je majka.

Nisam, rekao je Rakitić. I moram poći, došao sam samo vidjeti vas.

Lijepo od tebe što si navratio, rekla je majka. Kad ćeš opet doći?

Doći ću, rekao je Rakitić.

Malo kasnije Rakitić je hodao kroz žamor Cvjetnog trga. Zuji kao u gnijezdu stršljena. Svatko želi pokazati svoju njušku upravo ovdje, u samom centru grada, kao da je grad samo ovih nekoliko uličica između Jelačić placu i Trga maršala Tita. Ako ne pokažeš svoju facu ovdje i na Facebooku, to je kao da ne postojiš, misli Rakitić, kao da te nema. Nije mu bilo

ugodno to laktarenje kroz tjesnac između zgrada i terasa ugostiteljskih lokala na što se svela pješačka zona. Osjećao se kao da ga spora lavina vuče prema ponoru, a on tu ne može ništa učiniti da se spasi. Koji put se morao suzdržavati, zahvaćen sporom maticom ljudskih tijela, da ne zaviče i ne počne mlatarati rukama poput utopljenika. A Vesna je iz nekog razloga voljela uvečer sjediti upravo na terasi kina Europa. Zašto nisam išao Teslinom i Masarykovom ulicom, nervirao se, manja je gužva.

Vesna je sjedila za stolom uza stakleni zid predvorja nekadašnjeg kina, u jednom od onih neudobnih stolaca u kakvima sjede filmski redatelji. Rakitiću su ti stolci bili mrski, neudobni, neprestano se meškoltio u njima, nikako nije mogao pronaći položaj u kojem bi se osjećao opušteno.

Poljubio je Vesnu, sjeo nasuprot njoj i ogledao se uokolo.

Ima li sumnjivaca? upitala je.

Pivo, rekao je konobaru. Sumnjivaca? Svi su sumnjivi dok se ne dokaže suprotno.

To je neka nova premisa.

Bio sam danas kod svojih, promijenio je temu.

Što kažu?

Ništa. Pitaju kad ćemo se oženiti.

Vesna se nasmijala.

To se i ja ponekad zapitam, rekla je. Šta si im rekao?

Da me još nisi zaprosila.

Ja tebe zaprosila?

Da. Ti si emancipirana žena, nisi li?

Kako ću te zaprositi kad još uvijek ne znam skoro ništa o tebi.

Znaš sve što je važno.

Ne znam ništa o tvom poslu.

Rakitić se smrknuo.

Još uvijek ne mogu shvatiti zašto ne pričaš o svojem poslu, rekla je Vesna. Nije valjda da me štitiš od groznih detalja. Pa nisam baš od porculana. Nakon toliko nasilja oko nas, na televiziji i u novinama, misliš li da nas išta više može šokirati?

Ne štitim tebe, već sebe, rekao je Rakitić.

Ne bi ti bilo lakše da to podijeliš sa mnom?

Ne bi. Mnogo je bolje kad o tome ne pričam.

Voljela bih da sam poput tebe, rekla je.

A to znači?

Da sam dvije u jednoj. Jedna za posao, jedna za po doma.

Slegnuo je ramenima.

Kako možeš tako...?

Mogu, prekinuo ju je. Zar bih trebao dvadeset i četiri sata dnevno biti među leševima, baviti se njima na poslu, pričati o njima u slobodno vrijeme, sanjati o njima. Ovo je jedini način da ih držim podalje od sebe kad odem s posla, da ostanem normalan, kužiš.

Nije razumjela.

A šta ima novo u tvom fahu? upitao ju je. Štrika li se nova verzija povijesti, ili staroj još uvijek nije istekao rok trajanja?

Vesna je docentica na katedri za povijest srednjeg vijeka, Rakitić je upoznat s raznim detaljima vezanim uz različita tumačenja jedne te iste činjenice. To jest, Vesna mu često znade uzrujano pričati o kolegama koji se ponašaju ne kao znanstvenici, već kao navijači, pa su im radovi sličniji stadionskim himnama nego znanstvenim tekstovima. Njega to slabo zanima, misli čemu tolika dreka oko nečeg što je prošlo i ne može se više promijeniti, i vrlo važno što tko misli o tome, bilo je onako kako je bilo, i točka, a što se različitih mišljenja o

tome tiče, tu se Rakitić drži one *Prljavog Harryja*: Mišljenje je ko šupak, svatko ga ima.

Vesna je uvrijeđeno frknula i otpila gutljaj piva.

Kasnije te večeri, ležeći pokraj njega u krevetu, gledala ga je kako spava. Spava na leđima, ruku uz tijelo, lica potpuno mirna. Zaspi čim zatvori oči, kao da ima neki unutarnji prekidač kojim se ugasi, mislila je, ne bez zavisti. Svejedno kakav dan imao iza sebe, on samo sklopi oči i zaspi. Druga je godina otkako je doselio u njezin stan u Nazorovoj ulici, u jednoj od onih starih zgrada oronulih pročelja, i kako dijele krevet, a još uvijek joj se čini dalekim. Nije zamišljala da će živjeti s policajcem, zapravo nikad nije imala neku određenu predodžbu svojeg budućeg dečka, kako izgleda, čime se bavi, koliko je bogat, no pretpostavljala je da će to biti netko tko ima slične interese i sličan opći ukus, najvjerojatnije netko iz struke, netko s diplomom iz društvenih znanosti tko sluša sličnu glazbu, gleda slične filmove i čita slične knjige. A onda joj je mješač karata dodijelio policijskog inspektora. Upoznali su se prije tri godine na parkiralištu kod crkve u Šestinama, vraćala se bila s hodanja Medvednicom, izlazila je natraške autom i udarila u prednji kraj njegova automobila koji je upravo ulazio u parkiralište. Šteta nije bila velika, no ona je predložila da pozovu policiju. Ja sam policija, odgovorio je. Te večeri otišli su zajedno u kino, prijedlog je bio njegov, a ona je prihvatila, više iz znatiželje nego zbog toga što joj se svidio. Zanimalo ju je kako izgleda policajac izbliza, kako je to piti kavu i ići u kino s policajcem. Film je bio odličan, Tarantinov *Django*, a ni policajac nije bio za odbaciti, godinu poslije uselio se k njoj, a sad ga, evo, gleda kako spava duboko dišući, i hvata sebe kako razmišlja o udaji. Nije da je Vesna neka udavača, niti joj je životni san i cilj udati se i rađati djecu, više je razmišljala o tome kao o jednoj od brojnih mogućnosti.

Sve njezine prijateljice već su udane i imaju djecu, njihovi susreti pretvorili su se u mimohod kolica, u modnu reviju, i Vesna se u takvim situacijama osjeća sve nelagodnije, kao da je šugava, kao da jedina od sviju njih nema mobitel. A ako se susretima pridruže i muške polovice, stvar postane još neugodnija. Branko uglavnom šuti i gleda uokolo i kima glavom, sve dok mu ne zazvoni mobitel, i on odlazi pravdajući se hitnim slučajem, dužnost zove, kaže on, i Vesna bi se mogla okladiti da je u pitanju dogovor, da on svaki put obavijesti partnera da ga izvuče iz neugodne situacije u koju je dospio protiv svoje volje.

Gleda ga kako spava i misli o tome koliko je još pristojno čekati da je zaprosi, ili da ona zaprosi njega, i gaseći noćnu svjetiljku i tražeći najudobniji položaj zapita se koliko je još

vremena ostalo do onog trenutka kad se neudata žena pretvara u usidjelicu. Taj trenutak, misli ona osluškajući Brankovo disanje, ne bih željela dočekati.

6.

Pa Starman i nema baš mnogo prijatelja na fejsu, rekao je Ančić zureći u displej, svega dvadeset i troje. Očekivao sam više s obzirom na to koliko su bučni u javnosti. Naslovna fotka: ilustracija tipa u šilterici i tamnim naočalama s podignutom desnom rukom, hrvatski grb s prvim bijelim poljem i raskriljeni orao u slovu u, za dom spremni ispisano goticom. Zašto goticom?

Dakle standardno sranje, rekao je Rakitić.

Ti kažeš da je sranje, rekao je Ančić, ali većina kolega ne bi se složila s tobom.

Jebe mi se, rekao je Rakitić. Nisam došao na ovaj svijet da se sviđam drugima, niti mislim ovo što mislim da bih bio simpatičan ikome.

Uvijek tvrdo i veselo, rekao je Ančić. No profilna fotka nije standardno sranje, kako veliš. Sasvim obična fotka nasmiješenog, na ćelavo ošišanog tipa. Moglo bi se zaključiti da je bio simpatičan momak.

Ja mogu zaključiti samo da je mrtav, ubijen, rekao je Rakitić.

Kako si rekao da mu se zove djevojka?

Slavica.

Evo je, prva izlistana među prijateljima. Slavica Jurić. I jedina Slavica među prijateljima, koliko vidim.

Bogme nam taj Facebook olakšava posao.

Pa i izmišljen je da službama poput naše olakša posao, rekao je Ančić. Nije valjda izmišljen da se ljudi upoznaju i druže i prijateljuju.

Morat ću si i ja otvoriti profil, rekao je Rakitić. Tko je od naših na Facebooku?

Svi mlađi, rekao je Ančić. Marković kaže da bi trebalo zabraniti policajcima da budu na Facebooku, da tako samo zabušavaju na poslu i gube vrijeme, i da je glup svatko tko ima svoj zid.

Tako kaže?

Da.

A on nije na Facebooku?

Nije.

Onda stvarno ne mogu objasniti zašto je on glup, oraspoložio se Rakitić. Evo zašto volim ovaj posao, mahnuo je rukom prema šanku bistroa u kojem su marendali.

Zbog šanka?!

Zbog toga što nije uredski posao, rekao je Rakitić. Ne moram povazdan sjediti u smrdljivoj centrali, ubio bih se radije nego cijeli život proveo u nekom uredu. Ovako smo stalno u movingu, stalno neke nove face, uključujući i face mrtvih... To se zove život.

Bistro se nalazio u prizemlju novogradnje u Radničkoj cesti, jednoj od stotina zgrada koje su nikle u Zagrebu proteklih dvadeset godina, u velikom valu građevinskog biznisa u kojem je oprano mnogo prljava novca. Policija se ispočetka i bavila građevinskom mafijom, ali je ubrzo udarila u zid izvršne vlasti, kamo su vodili svi tragovi. Istrage su obustavljane, tužbe odbacivane, policajci koji se nisu mirili s time premješteni su u provinciju, degradirani ili umirovljavani, a mafijaši su dospjeli na novinske naslovnice. Doduše, ne kao mafijaši i kriminalci, već kao developeri, stupovi društva, a hrabriji urednici dopuštali su da ih se naziva kontroverznim poduzetnicima. O pionirima hrvatskoga poduzetničkog duha objavljivane su velike reportaže, a kad bi kojim slučajem, jer ni korumpirani represivni aparat ne može uvijek i na sve žmiriti, dospjeli u istražni zatvor, pisalo se i govorilo o političkom progonu, o nesumnjivom i velikom hrvatstvu poduzetničkih mučenika. Politička krema čest je gost njihovih privatnih zabava, a oni su zauzvrat česti gosti svečanih loža inauguracija i predizbornih stranačkih večera.

Čekaj malo, rekao je Rakitić istegnuvši se prema susjednom stolu na kojem su ležale novine. Vidi ovo, okrenuo je naslovnicu Ančiću.

Na naslovnici *Libertasa* stajala je mutna fotografija njih dvojice u bolničkom parku.

SKANDALOZNO

UBOJSTVO U DVORIŠTU PSIHIJATRIJSKE KLINIKE

POLICIJA NE ZNA IDENTITET UBIJENOG, ALI ODBIJA SURADIVATI S GRAĐANIMA

To je još i dobro kako taj inače znade slagati, rekao je Rakitić.

Šta piše? upitao je Ančić.

Ne znam. Hoćeš pročitati?

Nisam gladan, hvala, rekao je Ančić.

Kad li nas je samo snimio, nisam skužio da fotka.

Jutros su održali prvi zajednički sastanak u centrali. Načelnik je zaključio da je četvero koje su dobili na ispomoć i više nego dovoljno. Ana Lucić zadužena je za analitiku, a Hrvoje Babić, Tonči Leko i Ivica Kipke bit će na terenu.

Što se dosadašnjih izvještaja tiče, rekla je Ana, nemamo ništa, nitko vidio, nitko čuo, niti itko išta zna. Većina onoga što su rekli štićenici može se baciti u smeće. Mnogo ih je reklo da su ga ubili četnici, nasmijala se, neki spominju Arape, dvojica su vidjeli mudžahedine, što god to značilo, kako se skrivaju u parku bolnice... Predlažem da se fokusiramo na stranku u kojoj je bio i na Ciglara. I da, svakako moramo pronaći njegovu djevojku.

Glavni osumnjičenik za sada je nepoznati počinitelj koji je ostavio poruku na tijelu. Motiv, politički. Valja potražiti radikalne ljevičarske grupe, antifa skinse ili kako se već ne zovu, predložio je Leko. On će se latiti toga. Od poznatih, glavni je osumnjičenik Ciglar. On je posljednji vidio Starmana, a ubojstvo se dogodilo u bolničkom parku. Zatim su tu štićenici bolnice, ubojstvo je mogao počinuti bilo tko od njih, motiv kod teških psihičkih bolesnika može biti svašta, i ako je to u pitanju, onda je situacija gadna, vjerojatnost da pronađu ubojicu mala je, gotovo nikakva. Koliko je djevojka ubijenog sumnjiva, vidjet će se kad je pronađu, a valja na oku držati i članove te stranke, kako se ono zove. Roditelje bi zasad isključili, zaključili su na kraju sastanka.

Rakitić je kazao Ani da pročačka po Ciglaru, Babić neka iskopa sve što može o stranci, Kipke neka ode do bolnice i supermarketa i vidi može li još išta izvući, a on i Ančić najprije će otići

na marendu, a onda će potražiti djevojku i otići do sjedišta te stranke, ako uopće imaju sjedište.

Ove objave što ih je stavljao na javno vrlo su šarene, čuo je Rakitić Ančića, da ne kažem shizofrenične.

Pa takvi su svi ekstremi, shizofrenični, rekao je Rakitić. Duša i mozak trebaju moći živjeti s psihopatom, kako da ti kažem, pa mu smisle dobrog dvojnika. Dva u jednom, jedino tako mogu podnijeti sebe.

Izrekavši to, Rakitić se štrečno sjetivši se da i Vesna kaže za njega da je dva u jednom. Ne može se međutim reći da ga je Ančić slušao, listao je Starmanovu Facebook stranicu i odmahivao glavom.

Koliko se može vidjeti iz ovih nekoliko javnih objava, još u proljeće je bio za dom spreman, mrzio pedere i ćirilicu, napijao se krvi crvene gamadi u vladi i uopće, ali sredinom ljeta stavlja dva potpuno normalna posta, jedan o biciklistima, drugi o urbanim vrtovima, a posljednji javni post jedna je stvar Johnyja Štulića.

Koja stvar?

Kao ti i ja.

To je odličan sentiš, ne bih očekivao da ga slušaju ljudi poput Starmana.

Promjena je očita, rekao je više za sebe Ančić, volio bih vidjeti njegov profil.

Šta ima na stranici njegove cure?

Da vidimo... Ona ima više prijatelja, preko petsto... Zgodna cura. Na naslovnoj fotki je ona na biciklu... Fotka profila, evo vidi, stvarno lijepa cura... A javne objave uglavnom se tiču bicikliranja i linkova na biciklistički sindikat i urbane vrtove. Otuda promjena kod Starmana, pretpostavljam.

Šta ti je ljubav, kaže Rakitić. Daj, neka ti pošalju njezinu adresu.

Onda, hoćemo li prije do njegove cure ili do partijskog šefa? pitao je Rakitić dok su se Heinzellovom vozili prema Kvaternikovom trgu. Uostalom, tko je bio taj Heinzl?

Ančić je klizio prstom po displeju.

Wikipedia kaže sljedeće: Vjekoslav Heinzl, rođen 1871. umro 1934., hrvatski arhitekt i zagrebački gradonačelnik. Povijesno i civilizacijski gledano, najviše je pridonio da Zagreb dobije sadržajno i estetski velegradske vizure te postane relevantna europska civilizacijska, kulturna i turistička metropola.

Šta je i on gradio fontane i javne šekrete, ko ovaj danas?

Ma kakvi, odbio je Ančić, ovo je ipak bio fin čovjek, arhitekt, piše da je Visoku tehničku školu završio u Grazu, a arhitekturu diplomirao u Stuttgartu. Osim toga, supruga Berta, rođena Pick, djelovala je u mnogim dobrotvornim društvima, a sagradila je i sirotište Leskovac.

Jaka stvar, frknuo je Rakitić. Današnji gradonačelnik cijeli je Zagreb pretvorio u sirotište... A gdje ćemo prvo?

Ja bih kod njegove cure, predložio je Ančić, nos mi kaže da će nam ona dati materijala za razgovor s predsjednikom te stranke, kako se ono zove?

Milijan Kvrđ.

Koje ime!

Valjda ti nos zna što govori, rekao je Rakitić. Idemo k njoj.

7.

Slavica Jurić stanovala je u staroj zgradi u ulici Izidora Kršnjavoga. Ulazna vrata zgrade bila su otključana. Uspeli su se sivim stubištem i pozvonili na vratima stana na prvom katu ispred kojih je bio vezan bicikl. Malo poslije iznutra su se začuli koraci. Osjetili su oko u špijunki.

Tko je?

Policija, rekao je Rakitić.

Neko vrijeme na drugoj strani vladao je muk, a onda se čulo otključavanje i vrata su se odškrinula.

Što želite? upitalo ih je lijepo i neljubazno lice djevojke koje su poznavali s Facebooka.

Rakitić joj je pokazao značku.

Mislim da je bolje da vam to kažemo unutra.

Nakon kratkog oklijevanja djevojka ih je pustila u stan.

Ne, ne, ne, grcala je odmahujući glavom, zureći u pod.

Rakitić i Ančić sjedili su na dvosjedu, nijemi, čekajući da se djevojka smiri. Ispod oka pogledavali su prostoriju u kojoj su sjedili. Iskrzani perzijski ćilim na podu, ormar i komoda od masivnog drveta, izlizani dvosjed i fotelja, stara glazbena linija i zvučnici, sve je svjedočilo o tome da ovdje živi vrsta u izumiranju, srednji građanski sloj.

Znala sam da se nešto ružno dogodilo, rekla je djevojka kad se sabrala. Pomislila sam da je kod roditelja, da se nešto desilo njima, ali zašto se nije javljao na mobitel...

Rakitić i Ančić se pogledaše. Mobitel! moglo im se pročitati na licima. Kako smo mogli ne primijetiti da kod njega nije pronađen mobitel, danas svi imaju mobitel, svi i svatko.

Nisam dobro spavala, rekla je, svako malo sam se budila i nazivala ga. Nisam znala gdje da ga potražim.

Koji je broj mobitela? upitao je Ančić.

Rekla je i on ga je zapisao u notes.

Nije vam palo na pamet da nazovete njegove roditelje, upitao je Rakitić.

Ne znam njihov broj, rekla je, Stjepan nije pričao mnogo o njima.

Nemate zajedničke prijatelje?

Odmahnula je glavom.

Ne. A nisam upoznala nijednog Stjepanova, on to nije želio.

Je li vam rekao kamo ide?

Kimnula je.

Rekao je da ide posjetiti prijatelja u bolnicu.

Znadete li o kojem prijatelju i kakvoj bolnici se radi?

Opet je kimnula.

Često ga je posjećivao, rekla je, nekoliko puta mjesečno.

Je li otišao gore autom?

Da.

Crni seat?

Da.

Jeste li primijetili nešto neobično na njemu u posljednje vrijeme? Da ga nešto muči, da ima nekih problema?

Tek smo četiri mjeseca zajedno, rekla je. Nije mi pričao da ima neke probleme, osim... Osim što je želio napustiti tu stranku, znate da je bio u toj stranci? pogledala je Rakitića.

Rakitić je kimnuo.

No to nije bio problem, rekla je i blijedo se nasmiješila, baš suprotno, veselio se što će otići

otamo. Počeo je tražiti posao...

Živio je ovdje s vama?

Odnedavno je češće spavao kod nas, rekla je. Znae, živim s roditeljima.

Je li njegov laptop možda ovdje?

Kimnula je.

Rado bismo ga ponijeli da ga pregledamo, rekao je Ančić.

A ako se još nečeg sjetite što bi nam moglo pomoći, rekao je Rakitić na rastanku pružajući joj posjetnicu, samo nazovite.

Nos ti je bez veze, rekao je Rakitić Ančiću.

Brzinom ledenjaka vukli su se trotračnim zelenim valom prema istoku.

U ovom usranom gradu uvijek je gužva na cesti, žestio se Rakitić, krkljanac kakav je u normalnim gradovima samo u satima kad ljudi odlaze na posao i kad se vraćaju s posla, a ovdje je uvijek krkljanac, a nitko ne radi.

Pa zato se svi i vucaraju okolo, rekao je Ančić, jer ne rade. Šta je tu čudno?

Dobro, rekao je Rakitić, ali zašto su svi u autima?

Čuj zašto, rekao je Ančić. A zašto mačak liže jajca? Zato što može.

Stvar je živnula čim su se dokopali Banimirove ulice. Malo poslije parkirali su u Ulici Križnog puta u Gornjoj Dubravi, gdje su se u suterenu jedne obiteljske kuće nalazile prostorije Hrvatske prečiste stranke prava.

Kako predvidljivo, rekao je Rakitić.

Šta je predvidljivo?

Pa ime ulice i ime stranke, pokazao je na tablu na kojoj se u crnom okviru kočio grb Nezavisne države Hrvatske i natpis HPSP – Glavni stan. A gle ovo, pokazao je na crni seat parkiran nekoliko metara dalje. Na tablici su stajala dva slova u.

Opa, rekao je Ančić.

Vrata im je otvorio visok, mišićav, kratko ošišan mladić, ne stariji od 20 godina.

Da? rekao je zagledavši se Rakitiću u oči kao da traži tučnjavu.

Je li Kvrgr tu? upitao je Rakitić pokazavši iskaznicu.

Tko?

Kvrgr, ponovio je Rakitić.

Hoćeš reći gospodin predsjednik Milijan Kvrgr?

Kvrgr, ponovio je Rakitić.

Jesi li najavljen? upitao je mladić.

Kvrgr jedva čeka da nas vidi, rekao je Rakitić.

Mladić je zatvorio vrata, a malo poslije otvorio ih je Milijan Kvrgr, sredovječan muškarac, ne viši od metar pedeset, poprilična trbuha ovješena preko remena, obješenih obraza i tankih brčića u stilu Clarka Gablea iz filma *Zameo ih vjetar*.

Što želite? upitao je.

Razgovarati, rekao je Rakitić. Ja sam inspektor Rakitić, pokazao je iskaznicu, a ovo je moj kolega inspektor Ančić.

Kvrgr ih je proveo kroz hodnik u veliku prostoriju u kojoj se nalazilo nekoliko mladića zabavljenih nečim na monitoru kompjutora. Iz nje su ušli u manju prostoriju s masivnim radnim stolom, ormarima za spise preko jednog zida, kaučom i tabureima oko niskog stola u kutu. Zid iza radnog stola bio je ukrašen hrvatskim grbovima i zastavama različitih provenijencija i stilova, te posterima hrvatskih vojnika kroz povijest, od plaćenika u Tridesetogodišnjem ratu do domobrana i ustaša, bez partizana, naravno. Kvrgr je, pokazavši im da sjednu na tabure, utonuo u kauč. Rakitić je imao dojam da Kvrgr nogama ne dotiče pod.

Šta mogu učiniti za vas? upitao je Kvrgr ovlaživši jezikom gornju usnu.

Predsjednik vaše stranačke mladeži Stjepan Starman ubijen je preksinoć, rekao je Rakitić.

Znam, rekao je Kvrgr. Ubijen je kod ludnice.

Rakitić i Ančić nisu mogli skriti iznenađenje.

Odakle vam to, njegov identitet još nismo otkrili medijima.

Imam svoje izvore u policiji, rekao je Kvrgr.

I šta kažu ti izvori? upitao je Rakitić. Tko ga je maknuo, netko iz stranke, ili politički rivali koji su tim ubojstvom htjeli spriječiti senzacionalni rast HPSP-a? Koliko bi vam ono glasača dalo glas, 0.005 posto ili čak 0.01 posto?

Ne morate biti cinični, rekao je Kvrgr, ankete nisu nikakvo mjerilo. Uostalom, naše vrijeme još nije došlo, Hrvatska nije spremna za ljude poput nas.

Kad ste posljednji put vidjeli Starmana? pitao je Ančić.

Prekjučer, rekao je Kvrgr. Bio je ovdje kao i obično, dogovarali smo susret s kolegama i prijateljima iz Mađarske.

Nije valjda s onima koji bi odgrizli Hrvatsku do Zadra, rekao je Rakitić. Pa više bi nam teritorija ostavili četnici, nego ti vaši mađarski prijatelji.

To je samo politički folklor, rekao je Kvrgr. Današnje su granice nepovredive.

Je li i ovo politički folklor? upitao je Rakitić mahnuvši prema karti Velike Hrvatske na zidu.

Pretpostavljam da niste došli razgovarati sa mnom o politici, rekao je hladno Kvrgr.

Starman vam nije kazao da napušta stranku, rekao je Rakitić.

Otkud vam to?

Imamo svoje izvore u stranci, rekao je Rakitić.

To je smiješno, rekao je Kvrgr. Stjepan je bio lojalan stranci, predsjednik mladeži...

Gdje je automobil koji je vozio? prekinuo ga je Rakitić.

Kvrgr je pocrvenio.

Kako se crni seat kojim se Starman odvezao do bolnice odjednom našao ovdje? Autopilot?

To sam glupo napravio, rekao je Kvrgr, znao sam to odmah.

Šta to? Ubili ga?

Kad su mi jučer javili da je Stjepan ubijen, nastavio je Kvrgr, uplašio sam se da će netko ukrasti auto, pa sam otišao po nj. Imam rezervne ključeve, rekao je kao odgovor na zapanjene poglede Rakitića i Ančića. Zna, nastavio je, Stjepanu nisam mogao pomoći, auto pripada stranci, a mi ne plivamo u novcu...

Naš izvor kaže, rekao je Rakitić, da je Starman one večeri sjeo u auto koji je bio parkiran ispred supermarketa kod bolnice i odvezao se.

Kvrgr je odmahnuo glavom.

Ja sam auto našao na parkingu ispred dućana, rekao je. Vjerujte mi, zašto bih lagao? A vaš izvor vjerojatno je Ciglar, njemu se ne može vjerovati.

Zašto mu se ne može vjerovati?

Jer je potpuno lud, rekao je Kvrgr.

Samo trenutak, rekao je Ančić, izvadio mobitel iz džepa i nazvao Starmanov broj.

Negdje na stolu odjeknula je zvonjava. Kvrgr nije ni trepnuo.

Nećete se javiti? upitao je podrugljivo Ančić.

Poslije ću, rekao je Kvrgr.

Zovem vas, rekao je Ančić, javite se.

Kvrgr je gledao u pod.

Odakle vam Starmanov mobitel? upitao je Ančić.

Kvrgru je opet jurnula krv u lice.

Bio je u autu, odgovorio je. Stvari nisu kako izgledaju, slabašno se osmjehnuo. Rekao sam već da ne plivamo u novcu.

Digao se, otišao do stola, uzeo mobitel i pružio ga Ančiću.

Pretpostavljam da će vam trebati.

I vi ste jučer odvezli auto policiji pred nosom, rekao je Rakitić, i uzeli mobitel ubijenog. Zna li da vas možemo optužiti za ometanje istrage?

Žao mi je, rekao je Kvrgr, nisam o tome razmišljao.

I Starman vam nije rekao da odlazi iz stranke? upitao je Ančić.

Ne, ne znam zašto bi želio otići, bilo mu je dobro ovdje.

Tko bi mogao imati razlog da ga ubije, je li bio u sukobu s nekim?

Ovdje nije, dečki su ga voljeli, svi smo ga voljeli, odgovorio je Kvrgr. Ali crveni ga nisu voljeli.

Crveni?

Da, rekao je Kvrgr, srbokomunisti i svi njihovi pomagači.

Zašto mislite da je njima smetao?

Zato što smo ih javno raskrinkavali, upozoravali na to da upropaštavaju Hrvatsku i hrvatski narod. Nas ne zanimaju fotelje i vlast, znate, želimo samo spasiti hrvatski narod od lopova i srbokomunista.

Okej, okej, rekao je Rakitić ustajući. Ne dirajte ništa u autu, doći će kolege i detaljno ga pregledati.

U autu nema Stjepanovih stvari, ako to tražite, rekao je Kvrgr.

Gdje su?

Nije ih ni bilo. Stjepan nije gomilao nepotrebne stvari, pa ni u autu.

Svejedno, ne dirajte ništa i budite tu, kolege će brzo doći.

I to je Hrvatina? živcirao se Rakitić u automobilu. Ružan je, deformiran izvana i iznutra, da nije politike, bio bi cirkuska atrakcija zajedno s bradatim ženom i drugim patuljcima, pa

jebem ti, tko se sve danas ne bavi politikom.

Korektnost ti nije jača strana, rekao je Ančić.

Jebeš korektnost, to je za ambiciozne. S druge strane, ti dečkići koje sam vidio unutra, sve zgodno, nabildano, mlado meso... Meni sve to vuče na homo furku, šta veliš?

Velim da mi se čini da tip nije ubio Starmana, rekao je Ančić.

Nije baš da je potresen smrću stranačkog druga, rekao je Rakitić, ali također ne mislim da je ubojica. Tko li mu je samo javio da je Starman ubijen?

Netko od naših uniformi, rekao je Ančić, tko drugi?

Toliko o snazi policijske prisege i odanosti Republici Hrvatskoj, rekao je Rakitić.

8.

Cijelo to jutro Ančić je njuškao po Starmanovu laptopu. Ulazi u njegov Facebook profil i elektronsku poštu bili su širom otvoreni. Ančić je s iznenađenjem primijetio da u elektronskoj pošti nije bilo nijedne poruke iz lanjske godine i prethodnih godina. Rubrike „važno“, „sa zvjezdicom“, „osobno“, „posao“ i slične bile su prazne. Podjednako je bilo i s Facebook profilom, najstarija objava bila je iz veljače ove godine, a u pretincu za poruke bilo je njih tek nekoliko. Stvarno je bio picajzla, pomislio je Ančić, temeljito se rješavao prtljage, mogao bih ponešto naučiti od njega.

Pošta se najvećim dijelom ticala rada u stranci, dopisivanje s članovima u vezi okupljanja i različitih inicijativa, ništa posebno, zapravo dosadne, zamorne, birokratske pisanije sumnjive pismenosti, a svaka je poruka, bez obzira na to je li bila upućena nekoj instituciji ili stranačkom prijatelju, počinjala s „poštovani“, a završavala pozdravom „za dom spremni“ ili skraćeno „ZDS“. Sačuvao je i nekoliko poruka koje je izmijenio s djevojkom. U jednoj mu ona šalje link na portal o urbanom vrtlarstvu i Facebook grupu „ekološko poljodjelstvo“. U jednoj on joj piše kako je umoran „od ovog sranja“, ne objašnjavajući na što misli. Eto što znači kontekst, misli Ančić, njoj je to sigurno bilo razumljivo. Osjećao se poput uljeza dok je čitao njegovu elektronsku poštu, tek je dvije godine u službi i još se nije bio navikao na to da u istrazi umorstva nečija privatnost nije zaštićena. Tako se osjećao i dok je pregledavao Starmanov Facebook profil, nekoliko starih fotografija s majkom i ocem, zatim fotografiju Starmana kao dječaka u vrtu s psom i jednu s neke pješčane plaže na moru. Taj ga osjećaj, međutim, nije pratio dok je gledao Starmanove fotografije s prijateljima iz stranke na kojima, obučeni u crno, podižu ruke na ustaški pozdrav, na jednoj on drži uperen pištolj u plakat socijaldemokratskog kandidata za predsjednika Hrvatske, tu je i grupna fotografija snimljena na grobu Ante Pavelića u Madridu. Objave su u skladu s fotografijama. Čitajući ih, Ančić je pomislio isto ono što bi pomislio svaki put kad bi čitao komentare pune mržnje i bijesa ispod tekstova na portalima: Fukaju li se ti ljudi? Masturbiraju li, drogiraju li se, sve je bolje od ovoga, mislio je.

Posljednja fotografija objavljena na profilu je *selfie* snimljen sredinom kolovoza, Starman i Ciglar ispred rupe na ogradi psihijatrijske klinike. Poruke na profilu šture su, kratke obavijesti i podsjetnici na sastanke, ništa što bi bilo od neke koristi u istrazi.

U virtualnoj stvarnosti, mislio je Ančić, nema naznaka sukoba, ničega što bi moglo prerasti u

ubojstvo. Ovaj očito nije miješao fizičku i virtualnu stvarnost.

Desktop je bio savršeno čist, samo tri ikone, moj kompjutor, moji dokumenti, koš za smeće. Koš za smeće prazan. U dokumentima mapa s fotografijama, mapa s glazbom, priručnik za vrtlarjenje u PDF formatu i tekst sačuvan kao „Bilić Mirko Petar 1917”.

Većinu fotografija Ančić je vidio na njegovom Facebook profilu. Tu je i nekoliko fotografija Starmana i njegove djevojke, dvije snimljene noću u nekom kafiću, nekoliko snimljenih na šumskim stazama, vjerojatno na Medvednici. Mapa s glazbom svjedočila je o prosječnom ukusu, mogla se nalaziti u kompjutoru bilo kojeg mladića Starmanove dobi koji noću zalazi na one terase oko Cvjetnog trga, oblači se u H&M-u, vjeruje onomu što pročita i čuje u medijima a što se poklapa s njegovim svjetonazorom, dok ostalo smatra laži i propagandom. I Ančićeva plejlita sadrži mnogo stvari iz Starmanovog laptopa, ali iz toga Ančić ne bi izvlačio neke dalekosežne zaključke, on je ipak policajac, a ovaj je bio član stranke koja je plašila čak i Ančićeve konzervativne, religiozne roditelje.

Ančića politika nije zanimala, nije čak ni izlazio na izbore. Činilo mu se da političari od njega traže da smanji kvocijent inteligencije, da izbriše iz sjećanja svoj prijašnji život, sva iskustva. Ukratko, da traže od njega da suspendira mozak, da više vjeruje tuđim riječima i obećanjima nego vlastitim očima, vlastitoj pameti i vlastitom iskustvu. Kao da je život partija šaha, misli on, pa će igrači zaboraviti prethodnu partiju i poteze koje su vukli, pokupiti razbacane figure, složiti ih na ploču i započeti novu partiju.

U Akademiji su ih nadređeni ohrabivali da izađu na izbore i glasaju, ne libeći se otvoreno govoriti kome bi hrvatski policajci trebali dati svoj glas. Trebali bi svoj glas dati onome tko je stvorio hrvatsku državu, a hrvatsku državu, kako glasi dogma, nisu stvorili svi hrvatski građani, već je hrvatsku državu stvorio HDZ na čelu s... Ančić je otresao glavom odagnavši sjećanje na Akademiju i otvorio ikonu „Bilić Mirko Petar 1917”. Tekst je glasio:

„Bilić Mirko Petar 1917. Prijedor Srbin
Jasenovac 1942.

Bilić Vida Jovan 1921. Prijedor Srpkinja
Jasenovac 1942.”

Ančić je pokušavao dokučiti smisao teksta, kad mu se ispred stola ukaza Rakitić.

Bio sam kod načelnika, rekao je Rakitić.

Šta kaže?

Kaže da nisam plaćen da politički agitiram okolo.

Otkud mu to?

Bit će da ga je nazvao Kvirg i požalio mu se na moje ponašanje.

Kakve sad veze imaju njih dvojica?

Valjda su rodijaci, šta ja znam. Kaže da bih kao policajac trebao imati više poštovanja za predstavnike naroda. Taj bi me stvarno rado vidio daleko odavde.

Pretjeruješ, rekao je Ančić.

Misliš da pretjerujem? Otkad je Marković načelnik, a ima tomu skoro tri godine, dobijam slučajeve jedan bezvezniji od drugoga. Ubojstvo u ludnici! A to je još majka božja kakve sam slučajeve prije dobijao. Davljenje u septičkoj jami. Pa onda slučaj tipa na kojeg je pala grana i ubila ga, a njegova žena za to optužila susjeda s kojim su bili u neakvoj parnici. I da ti ne pričam dalje.

Zašto bi to radio?

Ne zašto bi to radio, već zašto to radi? Zato što sam odavde, iz Zagreba, a on na mom mjestu već vidi nekog rodijaka iz Gruda ili neke slične pustojebine.

To se zove predrasuda, rekao je Ančić.

Ako kažem da si ti glup, rekao je Rakitić nervozno, znači li to da mislim da su svi Slavonci glupi?

U redu, šefe, rekao je Ančić nasmijavši se. Ali, ako te se već želi riješiti, zar ne može jednostavno tražiti da te premjeste?

Tražio je, ali su ga odjebali u ravnateljstvu. Poludio je, misli da imam tamo neku žnuru.

Imaš li?

Ma kakvi. Mislio je da će to ići glatko kao s Kraljićem iz službe za gospodarski kriminalitet... Znaš taj slučaj?

Ančić je niječno odmahnuo glavom.

A da, ti još nisi bio ovdje. U svakom slučaju nesretni Kraljić mislio je da slučaj koji je istraživao, u koji su bili umiješani carinici, šef carine, policajci, neki ministri, tko sve ne, nije klasičan gospodarski kriminal, već organizirana destabilizacija države.

Šta nije? upitao je Ančić.

Nije, rekao je Rakitić. Otpušten je zbog pokušaja narušavanja ustavnopravnog poretka i sramoćenja državnih institucija.

Tog se sjećam, rekao je Ančić, napale su ga sve novine, pisalo je da je on primao mito.

Tako je pisalo, rekao je Rakitić. A tko mu je smještao igru u policiji?

Marković?

Rakitić je kimnuo.

Za nagradu je dobio ovo mjesto. No, kako ja ne čačkam po korumpiranim glavonjama, već po leševima, ne može me se tek tako otresti... Nego, jesi li išta pronašao unutra? pokazao je na laptop.

Ništa, rekao je rezignirano Ančić. Dosadan neki tip. Pošta mu je dosadna, Facebook profil dosadan, izbor sajtova dosadan, nije išao na porno stranice, čak ni na one naci stranice, nikakvih sumnjivih fotki ni poruka, grozno nešto. Jedino ovo, otvorio je „Bilić Mirko Petar 1917“.

Rakitić se nagnuo i počeo čitati.

Šta to znači, upitao je, odakle mu to?

To se i ja pitam, rekao je Ančić. Da vidimo šta ima na stranici Spomen područja Jasenovac... Evo ga... Poimenični popis žrtava, mrmljao je, pregled i pretraga...

Rakitić je promatrao Ančićeve prste kako munjevito tipkaju, pritom Ančić ne gleda u tipkovnicu, već u monitor. On sam tipkao je s dva kažiprsta, sporo, mukotrpno, kao da ga pritišće neki strašan teret, kao da kleše u kamenu, i radije bi bio iskopao pedeset metara kanala nego pisao izvještaj.

Evo ih, rekao je Ančić, tu su, Bilić Mirko i Bilić Vida, ubijeni četrdeset i druge u logoru Jasenovac. Je, podatke je uzeo odavde. No, zašto ih ima na svom laptopu, zašto su mu oni zanimljivi?

Ima li, možda, nekog Bilića kao prijatelja na Facebooku?, upitao je Rakitić.

Nema, rekao je Ančić.

Pa ni to sranje od Interneta nije sveznajuće, rekao je ozareno Rakitić. To mi se sviđa. Ali, šta ćemo sad?

Kad tehnologija zataji, rekao je Ančić, nema nam druge nego njuškati po starinski.

Malo poslije okupili su se na zajedničkom sastanku.

Onda, hoćemo li danas zgrabiti tipa? upitao je Rakitić Anu.

Pitanje sekunde, šefe, odgovorila je, pitanje sekunde.

Kipke se nije mogao pohvaliti novitetima iz bolnice.

Standardno sranje, rekao je. Sad već neki tvrde da su to popodne vidjeli borce Islamske države kako opkoljavaju bolnicu. No... zastao je.

Svi su ga pogledali.

Ne mogu se oteti dojmu da tamo curi na sve strane, nastavio je Kipke, to jest da je ono stvarno luda kuća, da svi ulaze i izlaze kako im se sviđa. Birtija kod samoposluge puna je luđaka, mislim pacijenata, ili kako se već kaže za njih.

Leko je kazao kako ne misli da su crveni ubili Starmana.

Na društvenim mrežama, doduše, rekao je, vodi se pravi rat otkako je jučer popodne objavljen identitet ubijenog. Komentari ispod tekstova puni su vatre, ali ne mislim da se među njima krije počinitelj. Uglavnom, jedni likuju, a drugi prijete odmazdom. Stanoviti Karlo Lasić napisao je na jednom portalu komentar, pogledao je u notes, „Jedan je pao, a uskoro će i drugi”. Pronašao sam tipa, stanuje na Trešnjevci, klinac od devetnaest godina,

kaže za sebe da je anarhobudist. Kad sam ga upitao što ima značiti njegov komentar, odgovorio je: „Pa to. Jedan nacić je gotov, a uskoro će i drugi. Kao oni avioni u ratu“. Upitao sam ga kako zna da će biti još ubojstava. Rekao je da je ovo početak uličnog rata. Veli da on ne sudjeluje u tom ratu, da je kao budist protiv nasilja, ali da je očito rat počeo, jer se mržnja može napipati rukama, toliko je ima u ovom društvu. U ratu je tako, veli, čeka se da padne prva žrtva, a onda se stvar otme kontroli. Ipak, kaže, ne može reći da žali za ubijenim nacijem, te da neće žaliti ni za sljedećim ubijenim. Treba ih izbrisati, da oni ne izbrišu nas normalne. Upitao sam ga kako to da ga nije strah objavljivati takve komentare pod pravim imenom. Odgovorio je da zašto bi se skrivao iza lažnog imena, da nije pičkica i da je ponosan što je anarhobudist. Bio sam i kod crvenih skinsa, kako se ta ekipa naziva, pronašao sam ih na Internetu, sastaju se u jednoj garaži u Zapruđu, isto klinci, puno su srali, ništa nisu rekli. Sve sam napisao u izvještaju, no ukratko, nemam dojam da je ubojica netko iz tog društva. Oni mogu napasti nacije kad se susretnu negdje na ulici, ali sumnjam da stoje iza ovog ubojstva.

Babić je o HPSP-u pronašao nekoliko zgodnih cveba. Predsjednik stranke Kvrg prije deset godina pravomoćno je osuđen zbog obiteljskog nasilja na godinu dana uvjetno s rokom kušnje od dvije godine. I jedan član stranke, Rudolf Miljak, ima dosje, napad na Gay Pride kolonu 2010. ispred hotela Dubrovnik. Priveden je s još trojicom kompanjona, naši su mu tada slomili nosnu kost i izbili dva zuba, pa se poslije žalio na prekomjerno uporabu sile.

Je li dobio odštetu? upitao je Rakitić.

Dobio je kurac, da oprostite, rekao je Babić, šta bi drugo dobio? Ima na Internetu snimka uhićenja, vidi se kako ga je jedan naš razvalio čizmom u glavu prije nego što su ga svezali. Zatim, imamo muljanje sa službenim autom.

Zašto bi se ikoga ticao njihov službeni auto? upitao je Ančić.

Zato što su kupili ukradeni auto, odgovorio je Babić. Sve u svemu, ekipa je sklona kršenju zakona i ne bi ih isključio s popisa osumnjičenika.

Odlično, rekao je Rakitić. A šta imamo o Ciglaru, okrenuo se Ani.

Ana je otvorila notes i počela čitati.

Ivan Ciglar rođen 1987. u Zagrebu, otac Jan, majka Mirta, rođena Bauer, danas Jurković.

Hobi joj je mijenjanje prezimena? dobacio je Babić i zaradio prijeziran Anin pogled.

Jan Ciglar bio je vojnik Zbora narodne garde, poginuo je 1992. u Popovom polju u borbama s postrojbama bosanskih Srba. Majka se 1995. preudala za elektroinženjera Zvonka Jurkovića, s kojim je 2000. emigrirala u Kanadu i otad o njoj ne znamo ništa. Ivan je ostao živjeti s bakom Helenom Ciglar, očevom majkom. Završio je jezičnu gimnaziju odličnim uspjehom, 2005. upisao germanistiku i diplomirao u roku, s prosjekom ocjena odličan. Godinu dana poslije, 2010. umire baka, Ivan nasljeđuje kuću u Rusanovoj ulici, kuću u Crikvenici i poveću svotu novca. Očeva obitelj bila je vrlo imućna, djed Alojz, koji je umro 1990., bio je građevinski inženjer, radio je po Africi i Aziji, a Jan Ciglar bio je pionir kompjuterskog biznisa do dobrovoljnog odlaska u gardu. Nije poznato da je Ivan Ciglar bio stalno zaposlen, no preveo je nekoliko knjiga s njemačkog, prozu i esejistiku kako se može pronaći na Internetu. Razgovarala sam s urednicom knjiga Sonjom Radić, kaže da je Ciglar sjajan prevoditelj, da je takvima urednik suvišan. Kaže, također, da je i kao čovjek bio poseban, pristojan, ljubazan, da ne može prežaliti to što mu se dogodilo, no da se nada, poznajući ga, da će prevladati tu situaciju. Njegovi problemi sa zakonom započinju 2012. Zabilježen je niz Ciglarovih divljih ispada ispred sjedišta tvrtke tajkuna Hinka Gregurića koji su kulminirali pokušajem ubojstva na terasi kafića na Cvjetnom trgu, sigurno se svi sjećate toga. Četvorica policajaca odvajala su Ciglara od Gregurića, koji je ostao bez jednog oka, a malo je nedostajalo da mu Ciglar zubima ne pregrize vrat. Ciglar se branio šutnjom, međutim, nagađalo se da je povod napadu bila uvjetna presuda Greguriću zbog prometne nesreće u kojoj je sudjelovao i u kojoj su smrtno stradale dvije djevojke. Ciglar, piše u dosjeu, nije poznavao poginule djevojke niti je imao ikakve veze s njima. Psihijatrijskim vještačenjem je utvrđeno da boluje od teškog oblika shizofrenije, osuđen je na hospitalizaciju na zatvorenom odjelu psihijatrijske bolnice.

Hvala ti Ana, rekao je Rakitić. Sad će vam Marko ispričati što smo nas dvojica napravili.

I Ančić je prepričao razgovor sa Starmanovom djevojkom i Kvirgom.

Kako danas stoje akcije osumnjičenika? upitao je Rakitić.

Netko iz stranke, pa Ciglar, rekao je Babić.

Isto to, rekao je Leko.

Ciglar, stranka, rekao je Kipke.

Netko tko još nije na radaru, Ciglar, stranka? rekla je Ana.

Koji bi motiv bio nekome iz stranke da ga ubije?

Pa, rekao je Babić, nije li djevojka rekla da je mislio otići od njih. To se kod nekih smatra izdajom, zar ne? Osim toga, tko zna što je znao o njima, a mi to još ne znamo. Možda obiteljsko nasilje i krađa auta nisu jedine nezgodne stvari koje krase Kvruga i ekipu. Stado ne voli kad se netko izdvaja i odlazi.

Dobro, kimnuo je Rakitić. A Ciglar? pogledao je Kipkea.

Ljubomora, rekao je Kipke.

Ljubomora?

Da, potvrdio je Kipke. Starman ima sve što Ciglar nema – slobodu, djevojku, sređen život, to jest počinje sređivati život, tražiti posao, odvaja se od onih tipova, djevojka je zgodna, pametna, studira i voli ga. A Ciglar je imao bolju startnu poziciju od Starmana, imao je sve što čovjek danas može poželjeti, i sve je prosuo. Osim toga, nije bez veze u ludnici, vjerojatno mu je pukao film i...

A nepoznat netko, okrenuo se Rakitić Ani.

Ovo što sam čula ima smisla, rekla je, ali obje varijante imaju rupu. Što se Kvruga tiče, da je on organizirao ubojstvo, ne bi onaj dan otišao po auto, niti bi sačuvao Starmanov mobitel. On je obični bijednik, rekla bih, ne mislim da ima petlje za takvo što. Jedna je stvar premlatiti ženu, a druga je stvar natovariti si ubojstvo na glavu. A što se Ciglara tiče, priča je logična, ljubomora je nezgodna stvar, može izazvati ono najgore u čovjeku, ali... Starman je Ciglaru bio sve. Ciglar nije imao djevojku, prijatelje, rodbinu, psa, mačku, taj momak mu je bio jedino blisko biće na cijeloj kugli zemaljskoj i zašto bi ga, zaboga, poželio ubiti?

Odlično, rekao je Rakitić. Ovako ćemo. Sad ću napisati izvještaj za šefa, već pritišće i hoće rezultate, a onda ću otići do Ciglara, znate da on želi razgovarati nasamo...

Još će tu puknuti ljubav, dobacio je Kipke i svi su prasnuli u smijeh.

Zašto ne, rekao je Rakitić, zgodan je, mlad i bogat. A onda ćemo Marko i ja opet posjetiti Kvrugove. Ti, Ana, prouči naše izvještaje, vidi što smo propustili i što trebamo dalje. Vas trojica odite do Starmanovih roditelja, razgovarajte i sa susjedima, obidite lokalne birtije,

svašta se tamo može čuti. Dobro?

9.

Kožul je stajao na ulazu u kafić u Bukovačkoj i ogledavao se. U kafiću nije bilo mnogo gostiju, no nije uočio Kvruga sve dok njegova glava nije provirila iznad glava djevojaka koje su sjedile za stolom iza stakleni zid. Kožul je shvatio da je ovaj bio ustao.

Jebote, stvarno je nizak, pomislio je prilazeći stolu u kutu.

Milijane, rekao je Kožul.

Željko, rekao je Kvrug.

Rukovali su se i sjeli.

Volim doći ovdje, rekao je Kvrug. Kafić drži ugledni stranački financijer, a pogled odavde je dobar.

Na maksimirski park? upitao je Kožul pogledavši visoka stabla s kojih je vjetar trgao lišće.

Na prolaznike, rekao je Kvrug. Vremena su nesigurna, uvijek moraš znati tko prolazi ulicom.

Gemišt, rekao je Kožul konobaru.

Zašto ne probaš portugizac, rekao je Kvrug.

Može, rekao je Kožul. Nego, zašto si inzistirao da se nađemo ovdje, a ne u stranci?

Dosta mi je one rupe, rekao je Kvrug. Obećali su mi nakon izbora prostorijske u centru grada. Sve one civilne, pederske udruge imaju prostorijske na ekskluzivnim lokacijama, a mi se tiskamo u rupi u predgrađu.

Koliko znam, rekao je Kožul, naši će ih, kad formiraju vladu, stisnuti, odbiti od državne sise.

Trebalo je to davno učiniti.

Bolje ikad nego nikad. Nije loše ovo vino.

Momak, povikao je Kvrug konobaru. Je li ovo kutjevački portugizac?

Samoborski, odgovorio je konobar.

Znao sam, rekao je Kvrgr. Kutjevački je, onako, šuštaviji u ustima, slađi, jeftiniji, za ugasiti žed. Ovaj teče glatko, skuplji je. Oni govornari iz Europske unije, nastavio je ogorčeno, zabranili su prodavati naše najpoznatije mlado vino pod imenom portugizac.

Ma nemoj!

Da. Na kraju će zabraniti i naš grb, našu zastavu, našu kunu, zabranit će i da se izjašnjavamo kao Hrvati. Znaš, ta unija nije ništa drugo nego Jugoslavija u velikom. Satrap. Bruxelles nam radi isto ono što nam je radio Beograd. Pljačka nas, gazi, govori nam što da radimo.

Pisao sam ja protiv ulaska u EU, rekao je Kožul. Upozoravao na odnarođenje, na slabljenje države i gubitak državnog suvereniteta, ali su me lijevi fašisti proglasili paranoikom.

Znam, znam, sjećam se toga. I nas su proglašavali luđacima, a i danas po nama pljuju lijevi mediji.

Bez brige, neće još dugo, tješio ga je Kožul.

Nego, evo zašto sam te zvao, promijenio je temu Kvrgr. Znaš da je ubijen naš član i predsjednik mladeži Stjepan Starman.

Kožul je kimnuo.

Jučer popodne policija je objavila njegov identitet, rekao je. Pisali smo o tome.

Ono o čemu niste pisali je da nas inspektor koji vodi istragu...

Rakitić, prekinuo ga je Kožul.

Da, taj, da nas on gnjavi i maltretira, čini mi se da nam pokušava smjestiti pušku.

Ma nije valjda!

Šta se čudiš, obrecnuo se Kvrgr, kao da ne znaš da je bivša vlada nakrcala crvene u policiju, ima ih ko u šipku koštica.

Znam da su bivši dosta zapošljavali, rekao je Kožul, ali Rakitić je u krvne delikte došao prije bivše vlade.

Kao da je to važno, rekao je Kvrgr.

To je činjenica, rekao je Kožul sliježući ramenima.

Činjenica!? namršti se Kvrđ. Otkad su to novinarima važne činjenice? Jebeš činjenice, važna je istina. A istina je ono što ja kažem, a što ćeš ti napisati u novinama.

I to što kažeš, složio se Kožul.

I tako, taj nam se tip navalio na kičmu, stalno gnjavi i maltretira.

Koliko je puta bio kod vas? upitao je Kožul.

Šta hoćeš time reći?

Ništa, zbunio se Kožul. Pitam koliko vam je puta dolazio na vrata.

Jednom, rekao je Kvrđ.

Čuj, rekao je Kožul, istražuje umorstvo vašeg člana, morao je doći k vama.

Ne kažem ništa, znam da mora doći i ispitati stvar, ali on nam se politički ruga. Da nam se potpora birača broji u promilima, da prodajemo Hrvatsku Mađarima, da sam ubio Stjepana, i sve tako. Kažem ti da nam pokušava smjestiti ubojstvo, politički nas difimirati zato što smo u pobjedničkoj koaliciji. Hoćeš još jednu čašu?

Može. Super je vino. I sad bi ti htio da ga ja malo... nije dovršio Kožul.

Da ga malo naguziš, dovršio je Kvrđ. Da, upravo to. Nitko ne voli kad ga mediji naguže, pa ako nas guže lijevi fašisti, možeš ti naguziti jednog njihovog, jel tako? A mi ćemo to imati na umu kod izbora urednika televizije.

10.

Rakitiću je trebalo neko vrijeme da u ženi koja mu je, skanjujući se, prišla u predvorju središnje policijske postaje u Heinzellovoj, prepozna Starmanovu majku. Upravo je bio završio razgovor s načelnikom koji mu je nabio na nos što još nisu pronašli nikakav ozbiljan trag, niti imaju išta čvrsto u slučaju koji je, prema njegovom mišljenju, jednostavan i jasan, a koliko on, načelnik, vidi, sve upućuje na politički motivirano ubojstvo, i počinitelja treba tražiti među lijevima. Vratio se u ured potiskujući bijes, kad su ga nazvali s porte i rekli mu da ga traži neka žena, nije se željela predstaviti.

Gospođo Starman, rekao je Rakitić, kojim dobrom?

Nema mnogo dobra ovih dana, rekla je. Nisam znala gdje da vas potražim, a onda me je jedan policajac uputio ovamo.

Oprostite, rekao je Rakitić, trebao sam vam onda ostaviti posjetnicu.

Žena kao da ga nije čula.

Znate, htjela bih vam nešto reći.

Hoćemo li na kavu, predložio je Rakitić, ima u susjedstvu miran kafić.

Ne bih, hvala, kavu sam popila jutros.

Pošli su niz ulicu pokraj ograde skladišta kućanskih aparata, pokraj poslovne zgrade trgovca elektronikom, pokraj betonskog zida išaranog grafitima iza kojeg se nalazilo zapušteno dvorište i prizemnica crvenog krova, pa zgrada Hitne pomoći, onda opet pročelja prizemnica i polugola stabla drvoreda, FRIZERSKI SALON ZA ŽENE I MUŠKARCE, PEKARNICA, ROŠTILJNICA... Rakitić je šutio čekajući da žena progovori, a ona je hodala stišćući ozeblim prstima krajeve kaputa. Noćas je preko Alpa stiglo zahlađenje, puhao je ledeni vjetar, iz niskog, sivog neba prskale su sitne pahulje i nošene vjetrom zabadale im se u lice, ulica se gušila u sporom prometu, mirisalo je na sagorjeli benzin, povremeno bi neka automobilska sirena dobila živčani slom.

Znate, ja nisam prava Hrvatica, rekla je napokon žena.

Molim? rekao je Rakitić.

I ona je zastala ispred prizemnice na uglu s plavim prozorskim okvirima i pogledala ga u oči.

Moja majka je Srpkinja, rekla je.

Ne razumijem, rekao je Rakitić, zašto mislite da bi me to trebalo zanimati.

A ona je nastavila kao da ga nije čula.

Prije tri mjeseca umrla mi je majka, rekla je. Posljednjih dana bila sam stalno uz nju, umrla je kod kuće, a i Stjepan je često navraćao, volio je baku, jako. I tako nam je jednom kazala da ona nije prava kćer svojih roditelja, stare zagrebačke obitelji iz Gračana, već da su je oni posvojili u prošlom ratu, a da su njezine prave roditelje ustaše odvele u logor gdje su, kako je kasnije saznala, i ubijeni.

Mirko i Vida Bilić, rekao je Rakitić.

Pogledala ga je iznenađeno.

Da, kako znate?

Imena su zapisana u kompjutoru vašeg sina.

Moja majka imala je tada sreću, ako se to može nazvati srećom, što su je odvojili od roditelja i odveli je zajedno s drugom srpskom djecom u sirotište u Zagreb, inače bi bila ubijena u logoru zajedno s roditeljima. Njezini novi roditelji nisu to zatajili od nje, rekli su joj to kad je postala punoljetna, ali je ona to tajila od mene i moje braće, imam dva brata, oba su u Njemačkoj, eto sve do svojih posljednjih dana. Mene je to, naravno, iznenadilo, ali nije mi to bilo važno, niti mi je danas važno, znate, to što je majka ispričala kao da sam vidjela na televiziji, ali Stjepana je to jako pogodilo, kao da se nešto slomilo u njemu.

Rakitić je pomislio kako bi bilo ravno čudu da takav čovjek zdravo za gotovo primi vijest da mu je krv onečišćena tuđom, srpskom krvi, i bio bi se gotovo zlurado nacerio da nije vidio kako tuga treperi na licu te žene.

Znam što mislite o mom sinu, rekla je, i ne zamjeram vam. Ali, on se počeo mijenjati nakon što je to saznao, osjećala sam da je počeo postajati drukčiji, ali sad to više nije važno. Sve ovo govorim vam jer vam možda može pomoći da otkrijete onoga tko ga je ubio.

Budite sigurni da ćemo pronaći ubojicu, rekao je Rakitić neuvjerljivo, tek toliko da nešto kaže.

A ona mu je rekla zbogom, okrenula se i pošla prema tramvajskoj stanici na Vukovarskoj ulici.

U ovom slučaju još samo fale Eskim i komunist iz Opusa Dei, rekao je Ančić kad je čuo novosti.

Polako, na komunistu iz Opusa Dei ćemo sigurno naletjeti, rekao je Rakitić. Grad je pun crvenih konvertita i crkvenih doušnika.

Vjeruješ li u ono što se priča? upitao je Ančić.

Šta to?

Pa to da popovi zapravo vladaju Hrvatskom.

Vjeruješ li ti u to? upitao je Rakitić.

Vjerujem da Hrvatskom vlada svatko tko ima mnogo love, rekao je Ančić, a popovi je, fala dragome Bogu, imaju na pretek.

Eto vidiš, rekao je Rakitić. Šta misliš da stisnemo Kvruga?

Misliš da je saznao da Starman nije arijevac pa ga je koknuo?, upitao je Ančić.

Šta ja znam, rekao je Rakitić.

Ne vjerujem, rekao je Ančić. Tip je obični šupak. Ne vidim ga kao ubojicu koji riskira vlastito dupe.

A netko od onih dečkića tamo? rekao je Rakitić. Znaš, to je sve puno gluposti i adrenalina, možda im je rekao o svom porijeklu... Njegova djevojka je spomenula da se počeo udaljavati od ekipice, nešto slično rekla je i njegova majka. Možda je Babić na pravom tragu, znaš, nije nemoguće da je to što je čuo Starmana okrenulo naglavačke, da im je to rekao i poslao ih u kurac, pa su se posvađali, potukli...

To već ima smisla, rekao je Ančić. Tu se uklapa i ona poruka na njemu. Možemo ih opet posjetiti, sigurno će se razveseliti.

Idem najprije do Ciglara, pokupit ću te u povratku.

11.

Ah, znao sam da ćemo postati najbolji prijatelji, rekao je Ciglar smiješeći se.

A Rakitić je mislio o tome kako dugo nije upoznao tako prijatnu osobu. Poremećeni desničar s posebnog odjela psihijatrijske klinike, a sviđa mi se, mislio je, pa ja sam potpuno prolupao, meni je mjesto ovdje, a ne njemu. Stajali su u praznom, dugačkom hodniku, zidova oličenih nježnožutom bojom, s visokim prozorima zaštićenim žicom s jedne i nizom, u bijelo oličenih vrata, s druge strane. Iza vrata pokraj kojih su stajali dopiralo je komešanje, netko je stenjao, netko vriskao, netko se smijao. Ravnatelj im ovaj put nije ponudio sobu za dežurstva, bio je zapravo vrlo suzdržan, neka razgovaraju na hodniku i neka se ne zadrže predugo, rekao je Rakitiću, ovo je ipak bolnička ustanova.

Ako vam nije problem, rekao je Rakitić Ciglaru, radije bih razgovarao vani.

Murjak, a ne podnosi ludnicu, začudio se Ciglar. Bolnice, ludnice, škole, fakulteti, vojarne, policijske postaje, koja razlika, sve je to ista glava zamislila i projektirala... No, ako baš inzistirate, nastavio je, dajte pedeset kuna.

Pedeset kuna!

To je žeton za izlazak, objasnio je Ciglar. Zašto mislite da je ovdje išta drukčije nego vani. Sve je isto, malo u velikom, veliko u malom. Ovdje su na djelu isti mehanizmi kao vani, ista je korupcija, isti su likovi... Ovi zidovi ne odvajaju normalno od nenormalnog, oni su samo uludo utrošen materijal. Zapravo, lažem. U ovoj ustanovi smješteni su luđaci, alkosi i narkomani. Ali ustanovu vode relativno normalni ljudi koji ipak kuže svoj posao, uglavnom pristojni, obrazovani ljudi, znalci svog posla. A tko vodi onu ustanovu vani? Idioti, pijandure, narkomani, lašci, kriminalci. Pametni, pristojni, obrazovani i poštteni ondje su, mahnulo je prema gradu, štićenici, zatočenici, pacijenti, takozvani građani. Kod vas je sve naopačke. I ništa se za dugo vremena neće promijeniti.

Ne znam, rekao je Rakitić, ljudi se bune, organiziraju se, prije ili poslije izaći će na ulice...

Ma kakvi, prekinuo ga je Ciglar. Ljudi tweetaju, seruckaju na Facebooku, umjesto da se dobro popišaju na sve to.

Što se, osim izlaska, još može kupiti ovdje? promijenio je temu Rakitić.

Sve, odgovorio je Ciglar. Od igle do heroína, nacerio se, ovisno koliko novca imate.

A noćni izlasci? upitao je Rakitić.

Već sam vam rekao, odgovorio je Ciglar. Nakon večere nema van. A ako se ne vratiš do večere, možeš računati da više nećeš moći kupiti izlazak. Zapravo, ovdje igramo na povjerenje i to zasad dobro funkcionira.

A večera je u sedam?

Da. Pričekajte me kod rupe.

E, Stjepane, jebeni Stjepane, rekao je Ciglar zastavši pokraj ugažene trave kod stabalca javora. Koji kurac ti je to trebalo?

Šta to?

Pa to, umrijeti, dopustiti da ga maknu ko žohara, te stvari.

Ne vidim da vas je pogodila smrt prijatelja.

Ciglar ga je pogledao.

Zar se to mora vidjeti? I kako se to pokazuje da ti je žao nekoga, šta bih se sad trebao baciti se na zemlju i ridati? Sjesti na stražnje noge i zavijati? Pa nismo u sapunici, inspektore.

Ciglar se provukao kroz rupu, Rakitić za njim.

Čudi me da vas uopće drže ovdje, rekao je Rakitić.

Kako to mislite?

Uopće ne odgovarate predodžbi psihički poremećene osobe koju je nužno strpati u bolnicu.

Puni ste predrasuda, inspektore, rekao je Ciglar. Uostalom, ne vjerujem da niste pročitali moj dosje i da ne znate zašto sam ovdje.

To što ste pokušali ubiti Gregurića, rekao je Rakitić, nije razlog da vas se proglasi poremećenim. Baš suprotno, to je posve racionalan potez. Kak se ono veli, fućkaj zakone, drži se pravde.

Ciglar ga je pogledao sumnjičavo.

Šalite se, rekao je, to nisu misli prosječnog murjaka.

I vi ste puni predrasuda, rekao je Rakitić. Sve se mijenja i okreće naglavačke, pa i policija. Ne možemo ignorirati zahtjeve vremena, zar ne?

Pa onda možete shvatiti i nas munjare, rekao je Ciglar. I mi smo sasvim normalni, obični ljudi koji se ni po čemu ne razlikuju od svojih susjeda, dok... dok ne popizdimo zbog nečega što je većini drugih normalno.

Zašto ste popizdili na Gregurića, zbog one dvije djevojke?

Off the record? pogledao ga je Ciglar.

Nema kod mene te institucije, rekao je Rakitić, nisam novinar.

Zezam se, rekao je Ciglar. Sjećate se da se tada dosta pisalo o tom govnu, o tome da mu je mnogo puta progledano kroz prste, pa tako i kad je devedeset osme pregazio jednu djevojčicu?

Čitao sam o tome, da, rekao je Rakitić. Na pješačkom je udario dječja kolica, žena nije ozlijeđena.

To je bila moja polusestra, rekao je Ciglar. Ostala je invalid. Mislio sam da je rođena takva, nikad mi nitko nije rekao što joj se zapravo dogodilo, živio sam tada s bakom, majka se prije toga preudala, nisam je često viđao, dva-tri puta godišnje. Saznao sam iz novina što se dogodilo Maji, tako se zove moja polusestra, kad se, nakon što je Gregurić ubio one dvije djevojke, ponovo počelo pisati o nesreći iz devedeset i osme.

I to nitko nije povezao? rekao je Rakitić. Ni policija ni novinari?

Danas nema profija da ih svijećom tražite, nasmiješio se Ciglar. Osim toga, polusestra i ja nemamo isto prezime, u međuvremenu je majka odselila u Kanadu, ja sam ostao s bakom... No, pustimo sad to, ajmo na piće, osušila mi se usta od pričanja.

Kafić je zauzimao ostakljen kut Tepexova supermarketa, pajzl od dvadesetak četvornih metara, s popustom na sva pića uz bon koji dobije svaki kupac bez obzira na to koliko

potrošio. Kafić je bio pun, Rakitić i Ciglar laktovima su krčili put do šanka, a onda pronašli nešto više slobodnog mjesta u kutu. Iz zvučnika su treštale vijesti, netko je vikao šankerici da promijeni stanicu, da ne može više slušati te seronje, čuli su se povici odobravanja, i šankerica je počela vrtjeti stanice...

Mnogo ljudi, rekao je Rakitić.

Uglavnom moja ekipa, rekao je sarkastično Ciglar.

Uto se do njih probio kruškoglavi.

Sve u redu, stari? upitao ga je Ciglar.

Jeste li ih pronašli? zapiljio se ovaj u Rakitića.

Samo što nisam, prijatelju, samo što nisam, odgovorio je Rakitić.

A šta pričaju tamo vani, upitao je, hoće li nam vratiti dignitet?

Kome to? upitao je Rakitić.

Pa nama, ovdje.

Dosta je, rekao je Ciglar, vrati se svom društvu, vidiš da imamo nekog posla.

Mi poštivamo svakog i hoćemo da se i nas poštiva, povisio je glas kruškoglavi.

Eto ga, prostenjao je Ciglar.

Niko nas ne smije blatit! povikao je kruškoglavi i okrenuo se prema šanku.

Buka se stišavala, glave su se okretale prema njima.

Uništili su nam dignitet! dreknuo je. Želimo da nam država osigura dignitet!

Tako je, odgovorio je netko.

I bocu rakije! dodao je drugi.

Tako je, dignitet i bocu rakije! Živila država!

Živila! podigli su čaše i boce.

Znate, stišao je glas kruškoglavi, drže nas ovdje samo zato što smo domoljubi i što volimo Hrvatsku. Na vlasti su još uvijek Jugoslaveni i komunisti. Ali, ja im odavde poručujem, to ćemo promijenit, sve ćemo ih smijenit, srušit ćemo sve staro. Kažu da smo fašisti, ali što to znači, gospodine policajče, kažite mi što to znači? To ne znači ništa. Nema fašizma. Izmislili su ga samo zato da nas proglase ludima. Postoji samo Hrvatska, a i ona postoji samo od, zastao je i podigao prst, od danas. Mi smo je stvorili. Ničega prije nije bilo osim, okrenuo se prema šanku i povisio glas, komunističkog mraka! Mi smo svjetlo!

No, ekipa je u međuvremenu izgubila interes za njega, vratili su se svojem piću i ekranu na kojem se emitirala snimka neke utakmice.

A sad nas, rekao je Ciglar, ostavi na miru. Može.

Bojovnik Krpoja stoji vam na dispoziciji kad god ustreba, salutirao je Rakitiću i povukao se prema šanku.

Krpoja, rekao je Rakitić. To mu je nadimak?

To mu je prezime, rekao je Ciglar. Krpoja, dodao je prijezirno, više za sebe, i nastavio nabrajati: Crnoja, Beljo, Skejo, Kutle... To uopće nisu slavenska prezimena. Ti ljudi nisu Slaveni, pa dakle ne mogu biti Hrvati, sve sami Cincari i Vlasi, a gle ih, glume Hrvatine, domoljube.

Zvuči pomalo rasistički to što pričate, rekao je Rakitić.

Naravno, rekao je mirno Ciglar. Pa nisam je impotentni, politički korektni srednjostrujaš.

Šta je stvarno bio u ratu?

Tko?

Pa taj Krpoja.

Teško je reći, rekao je Ciglar. U ovoj kući sve je moguće, i sve nemoguće, znate već, luda kuća.

Gdje je pokupio sve te budalaštine koje govori?

Kako gdje? Gleda telku, čita novine.

Rekli ste da se one večeri Starman odvezao autom odavde, prešao je Rakitić na stvar.

Tako je.

Imam informaciju da je auto ostao ovdje.

Netočno. Bio je parkiran tu kod ovih kontejnera, oprostili smo se kod auta.

Auto smo pronašli u Dubravi, kod Kvrga.

Da, i?

Znate Kvrga.

Čuo sam za njega.

Kvrg kaže da je on ono jutro pokupio auto s ovog parkinga.

To je moguće, rekao je Ciglar. Onaj tko je ubio Stjepana dovezao je auto ovdje, to mi je logično.

Mislite da je Kvrg ubojica?

Ne mislim ništa. Samo mislim da su ga presreli negdje, ubili ga, dovezli tijelo u bolnički park, ostavili auto ovdje...

Zašto bi to učinili, zašto ga jednostavno nisu ostavili tamo gdje su ga ubili?

Da navedu na pogrešan trag, recimo.

Rakitić je prešutio da je utvrđeno da je Starman ubijen na mjestu na kojem je tijelo pronađeno.

Uto su u kafić ušla dva bolničara. Nastalo je komešanje, desetak njih nahrupilo je na vrata.

Čekajte, ljudi, zaurkala je šankerica, platite, niste platili.

A onda se obrušila na bolničare.

Opet mi tjerate goste, a plus toga nisu mi platili. Neću vam dati piće, nemojte mi više

dolaziti ovamo.

Ovdje je uvijek ovako zanimljivo? upitao je Rakitić.

Uglavnom.

Zašto oni pobjegoše, zbog bolničara?

Ma kakvi, rekao je Ciglar. Da ne plate.

I to funkcionira?

Šta to?

To što dolazite ovamo kroz rupu, a osoblje bolnice se pravi da to ne zna i ne vidi.

Pa da, rekao je Ciglar. Malo licemjerja nikom ne škodi. To je uvjet opstanka svake zajednice, nije li, licemjerje. Rekao sam vam da je bolnica svijet u malom. I ovdje svi znademo sve, tko krade, tko laže, tko prima mito, tko dila cugu i drogu, i svi žmirimo, jer bi se inače sve raspalo.

Znače li vam išta imena Vida Bilić i Mirko Bilić?, promijenio je temu Rakitić.

Ne, rekao je Ciglar. Tko su oni?

Imena iz Staramanovog laptopa, rekao je Rakitić. Ubijeni su 1942. u Jasenovcu.

A njihova imena našli ste u Stjepanovom laptopu?

Rakitić je kimnuo.

Prvi put čujem za njih, rekao je Ciglar.

Ni najmanjeg pojma nemate tko bi oni mogli biti?

Ni najmanjeg, rekao je Ciglar. No, nastavio je, ako me pitate tko je mogao uzeti Stjepana na zub, bio mi je spomenuo da zna nešto nezgodno o nekom guzonji iz politike.

Svatko od nas zna nešto nezgodno o svakome, rekao je Rakitić, pa i o velikim facama iz politike.

Ali ovo je bilo, rekao je Stjepan, nešto fakat veliko i nezgodno.

Zašto mi to niste rekli prošli put?

Čujte, nisam vaš doušnik, niti pomoćnik. Nešto se treba i zaslužiti. Ne volim murju, ako baš hoćete, s murjom sam imao samo problema, a znam da vas u principu boli kita za pravdu.

Kako koga, rekao je Rakitić. Ni moja dva jajca nisu ista.

Neko vrijeme šutke su ispijali piće. Šutnju je prekinuo Rakitić.

Kakav je osjećaj odustati od bezbrižne udobnosti i završiti na mjestu poput ovog?

A to znači? rekao je Ciglar.

To znači da se niste morali boriti za krov nad glavom i koricu kruha, kao Starman, na primjer.

Ciglar se zamislio.

Kakve to veze ima s istragom? upitao je.

Sve ima veze s istragom.

Lova i krov nad glavom važni su samo onima koji ih nemaju, rekao je Ciglar. Ja sam, možda, imao ono što Stjepan nije imao, famozni krov nad glavom i dovoljno love da se ne moram ulizivati kretenima koji su pokrali ovu zemlju i ponašaju se kao da je ona njihovo vlasništvo, a mi robovi. No, Stjepan je sigurno imao nešto što ja nisam imao, niti mogu imati.

A to je?

Obitelj, rekao je Ciglar. Mamu i tatu, dodao je, a lice mu se zgrčilo u grimasu smijeha. Ljubav, dodao je.

Rakitić se stresao. Ne toliko od Ciglarova izraza lica, koliko od nenadane spoznaje da se ovaj razgovor pretvara u prijateljsko ćaskanje. Da je prešao onu granicu koju policajac na dužnosti ne smije prijeći. Svejedno, nije mu se činilo da griješi. Barem ne previše.

Vaš otac je poginuo u ratu, bila je to više konstatacija nego pitanje.

A majka je zbrisala s drugim, nasmijao se, ovaj put opušteno.

Sjećate li se oca?

Više nisam siguran što su stvarno moja sjećanja, a što su mi pričali o njemu, rekao je. To jest, što je pričala baka, dodao je, majka ga nije često spominjala.

Imate li djevojku? upitao je.

Oho, rekao je Ciglar, pa nismo si baš tako dobri.

Rakitić je slegnuo ramenima i otpio gutljaj piva.

Bilo ih je u mojem životu, rekao je Ciglar. Posljednja nije izdržala dugo, svega dva mjeseca. Nije to za ljude poput mene.

Kakve to ljude?

Pa, recimo, sentimentalne ubojice. Krute, zatvorene ljude. Brzo ubijemo osjećaje drugih. A nas život brzo slomi.

Mračno, rekao je Rakitić.

Takvo je vrijeme. Ali Stjepan je bio drukčiji, svjetliji od mene, vedriji, valjda zato što je manje razmišljao. Eto, pronašao je i pravu djevojku, moram priznati da je dobro utjecala na njega, počeo se mijenjati. Jeste li vi oženjeni, inspektore?

Rakitić je odmahnuo glavom.

Imate li djevojku?

Da, imam. Bili ste ljubomorni na njega?

Ljubomoran? Dajte, molim vas.

Kako ste se upoznali?

Stjepan i ja? Ah, davno je to bilo. On je bio redar u klubu u koji sam zalazio. I tako, odmahnuo je glavom. Postali smo si stvarno dobri.

Kao braća?

Ne znam kakav je to bratski osjećaj. Ali bili smo jako bliski.

Jeste li znali da je Stjepanova baka bila Srпкиnja?

A da!? Otkud vam to?

Rekla mi njegova majka.

Nikad to nije spomenuo.

Nije ni znao sve donedavno, rekao je Rakitić.

I da mi je rekao, to ništa ne bi promijenilo između nas dvojice, ako vas to zanima, rekao je Ciglar i zagledao se kroz staklo.

Pas privezan za stup nadstrešnice pogledom je pratio papirnatu vrećicu koju je nosio vjetar.

Veli, rekao je Rakitić kasnije Ančiću dok su se vozili prema Dubravi, da je Starman znao nešto delikatno o nekom glavonji.

Sere, rekao je Ančić. Zbog toga se više ne ubija ovdje. Glavonje, što god učinili, ne smijemo goniti, a ako ih i zgrabimo, sud će ih osloboditi, plus što će tužiti medije i dobiti lovu zbog povrede časti, duševne boli i sličnih sranja. I koja bi budala onda išla ubiti ikoga zbog takve gluposti.

To sam i ja pomislio, rekao je Rakitić smijući se.

Ukratko, nastavio je Ančić, glavonjama se lopovluk višestruko isplati, to je, kako se ono kaže, *win-win* situacija.

Isto tako, rekao je Rakitić, sjećaš se što je rekao Kipke, da je Starman imao ono što Ciglar nije.

Misliš djevojku? rekao je Ančić. Tipu poput Ciglara to ne bi trebao biti problem, bez obzira na situaciju u glavi.

Da, slažem se, rekao je Rakitić. Ali nije imao obitelj, majku i oca, a upravo mi je to spomenuo u razgovoru.

Vrata im je otvorio isti onaj neljubazni tip.

Opet vi, rekao je, šta hoćete, predsjednika nema, ne možete ući.

Nema problema, rekao je Ančić, vratit ćemo se s nalogom za pretres i hrpom plavaca. Može tako?

U prostoriji su bila petorica. Jedan je ležao na benč klupi i dizao utege, drugi je stajao pored, jedan je podigao pogled s novina, a jedan sjedio za stolom. Svi su ih gledali neprijateljski. Svi izgledaju isto, pomislio je Rakitić, ko vrapci.

Kaže Kvrgr da ste svi bili zaljubljeni u Starmana, rekao je Rakitić. Je li to istina?

Nisu rekli ni riječi, samo su zurili u njih. Osim tipa na klupi koji je daščući nastavio dizati utege.

Vjerujem da ga je ubio netko od vas, iz ljubavi, naravno, nastavio je Rakitić. Tko je od vas bio s njim onaj dan kad je ubijen?

Tip na klupi odložio je utege, podigao se u sjedeći položaj, obrisao ručnikom lice i pogledao Rakitića.

Ja sam bio s njim, rekao je.

Šta je zadžepak? upitao ga je Rakitić.

Tip se zbunio.

Džepić, rekao je. Džep na torbi, tako nekako.

Znači ti si napisao onu poruku.

Koju poruku?

Ono koju si prikačio na Starmana nakon što si mu zabio šrafčiger u srce.

To ti neće proći, rekao je tip.

Imaš neko ime?

Rudolf Miljak.

A, ti si taj Miljak! Kako nos i zubi?

Tip se zbunjeno uhvatio prstima za nos.

Nitko ne razvaljuje ko murjak specijalac, a? narugao mu se Rakitić. Nego, Miljak, šta si radio sa Starmanom taj dan?

Vozio me je doma, rekao je Miljak, stanujem na Črnomercu, a cijelim putem smo pričali o tome kako su murjaci govna.

Čuli su se smijeh i uzvici odobravanja.

Huuu, brutalno! Murjaci na aparatima!

A onda ti je rekao da je Srbić, zar ne?

Miljak je nabrao obrve i zatresao glavom.

Što?

Srbić, Srbin, rekao je Rakitić. Starman nije čista rasa, mama mu je napol Srpkinja, morao si to nanjušiti. Vi imate nos za Srbe, i ne volite ih, ne?

Pričaš gluposti, rekao je Miljak, hoćeš nas podijeliti, okrenuo se ostalima, hoće unijeti razdor među nas, Stjepan je bio sto posto naš.

Možda je bio sto posto vaš, rekao je Rakitić, ali je bio i frtalj Srbin, bastard. Jesi li odlučio koknuti ga čim ti je to rekao, ili ti je to palo na pamet kasnije pa si ga pričekao? Znao si da ide u ludnicu, ne? Nego, da se mi ovdje ne zajebavamo, hajde ti lijepo s nama. Stavi mu narukvice, rekao je Ančiću.

12.

Šta je ovo, Rakitiću?

Načelnik odjela za krvne delikte Milan Marković, četrdesetpetogodišnjak snažnog, zdepastog tijela, okrugle glave, ružičastih obraza, vodnjikavih očiju gotovo spojenih s korijenom nosa, s frizurom američkog marinca, uletio je poput vihora u prostoriju, zaustavio se pred Rakitićevim stolom i bacio na stol novine otvorene na stranici s Rakitićevim portretom, očito povećanjem ranije objavljene fotografije ispred psihijatrijske klinike. Rakitić je upravo miješao zašećerenu kavu. Nije izgledalo da je impresioniran predstavom, a zanimanje nisu pokazale ni njegovi kolege koji su mirno nastavili svoje poslove. Ta je predstava, očito, spadala u rutinu odjela. Rakitić je uzeo novine i počeo čitati.

NEČUVENO

**NEMOĆNA DA OTKRIJE UBOJICU MLADOG HRVATSKOG DOMOLJUBA I PRAVAŠA,
POLICIJA POKUŠAVA ZA ZLOČIN OPTUŽITI PREDSEDNIKA HPSP MILIJANA
KVRGA**

Piše: Željko Kožul

Rano jesenje poslijepodne u ugodnoj atmosferi popularnog lokala Cafe Rafael na Bukovačkoj cesti. Predsjednik HPSP-a, članice pobjedničke koalicije, gospodin Milijan Kvrgr sanjivo gleda kroz stakleni zid prema maksimirskoj šumi prošaranom zlatnim bojama jeseni. U ruci mu čaša portugisca uglednog vinara Janka Podolskog iz Samobora. Mlado crvenkasto vino prelijeva se ljubičastim odsjajem. Teče glatko niz grlo, nije šušta, slatko kao jeftinije vrste koje su dobre samo za ugasiti žeđ. Uz portugizac gospodin Kvrgr pomno žvače zreli kozji sir s Paga, sljubljajući okuse samoborskog gorja i Mediterana. No, nenadano mu bolni grč prijeđe licem, i gospodin Kvrgr počne mi pripovijedati kako je postao žrtvom nečuvanog policijskog terora.

Šta je ovo? ponovio je Marković.

Koliko ja vidim, podigao je glavu s novina Rakitić, to je reportaža s neke degustacije vina i

sira.

Ti se ne možeš smiriti, jelda?

Na što ciljate, šefe? upitao je Rakitić.

Na političku harangu koju provodiš, eto na što ciljам!, pjenio se Marković. Na harangu o kojoj i novine pišu.

Političku harangu? začudio se Rakitić. Zar vam nije poznato da Članak 104. Zakona o unutarnjim poslovima izričito zabranjuje da se policija stranački organizira i bavi politikom?

Jel se ti to praviš pametan!? galamio je Marković. Šta si ti, neki pametnjaković, ha?

A isti članak, nastavio je Rakitić, zabranjuje nam i pravo na štrajk, ako bi štrajk onemogućio obavljanje poslova iz Članka 1. tog zakona.

Ama, Marković je lupio šakom o stol, jel ti to mene zajebavaš?

I ta je reakcija donekle spadala u rutinu, jer je Rakitić prethodno bio uzeo sa stola plastičnu šalicu s kavom. No, ostali u prostoriji okrenuli su se prema njima i načulili uši.

S kojim pravom, Marković je zaokružio pogledom po prostoriji, ovaj ovdje proganja jednu parlamentarnu stranku i uhićuje joj članove?

Rakitić je otpio gutljaj kave i vratio šalicu na stol.

Čovjek je osumnjičen za ubojstvo s predumišljajem, šefe, rekao je, ne znam šta bih drugo trebao napraviti.

Imaš dokaze? upitao je Marković.

Imam indicije, rekao je Rakitić.

Znaš li ti da je otac mladića kojeg si bez ikakva razloga jučer priveo čestiti branitelj, to je čestita hrvatska obitelj...

Članak 14. hrvatskog Ustava, nastavio je Rakitić, kaže da su svi pred zakonom jednaki. A nama su Ustav i zakoni Sveto pismo, a ne obrnuto, je li tako? Osim toga, i žrtva je član te stranke, štoviše predsjednik njezine mladeži. Moramo uzeti sve mogućnosti u obzir, ne možemo okljaštriti i ugroziti istragu zato što je nečiji sinek u krugu osumnjičenika.

Marković je zaustio da nešto kaže, a onda je zastao i pogledao Rakitića.

Želim na stolu vidjeti izvještaj, prosikće, imaš pola sata.

Okrenu se i hitro iziđe iz prostorije.

Ti nisi normalan, rekao je Ančić Rakitiću.

Zašto?

Zašto ga provociraš?

Čime ga to provociram?, pitao je Rakitić. Zakonom? Ustavom? Procedurom?

Nisi trebao privesti onog pizduna, šaptao je Ančić. Učinio si to samo zato što ti je digao živac. Osim toga, načelnik misli da ga zajebavaš kad mu citiraš zakone.

Pa i zajebavam ga, rekao je Rakitić okrenuvši glavu i zagledavši se kroz prozor.

Vidio je polugole krošnje jablanova i nisko jednolično sivo nebo nad istočnim Zagrebom koje je opet počelo prosipati zrnca snijega.

Nemamo ništa čvrsto protiv njega, nastavio je Ančić. Čim mu danas dođe odvjetnik, morat ćemo ga pustiti.

Izluđuje me sve ovo, reče Rakitić okrenuvši se naglo. I oni luđaci u bolnici, i ovi ovdje... Jedni su uneredili mjesto zločina, drugi nam ne daju dirati osumnjičenike, nema očevidaca, nema motiva, kako da riješimo ovaj slučaj? Kako se baviti ovim poslom u zemlji u kojoj se podrazumijeva da kojekakve njuške, bez obzira kakvu gadariju počinili, zaslužuju da im se gleda kroz prste.

Pretjeruješ, smirivao ga je Ančić, slučaj jest zaguljen, ali nije beznadan. No, ne možeš u rasvjetljavanju zločina kršiti zakon i proceduru.

Šta sam krivo napravio? upita Rakitić.

Priveli smo ga, odvrati Ančić, a obojica znamo... ne, obojica osjećamo da Starmana nije ubio nitko od tih mamlaza. Osim toga, trebao bi uvažiti i stvari koje se ne slažu, koje se ne uklapaju u tvoju sliku.

Da uvažim stvari koje se ne slažu!? zaprepastio se Rakitić. Pa ja sam murjak, a ne filozof. Uvažavam samo stvari koje mogu pomoći, sve druge odbacujem. Nego, ajmo se mi malo brainstormati, ili kako se već to kaže na hrvatskom, pa da onda napišem izvještaj za Markovića.

Evo što dosad imamo, počela je Ana. Starman je na dan kad je ubijen, u stranačke prostorije došao oko deset ujutro. Tamo je ostao sve do četiri popodne. Pisao je mejlove i obavljao druge poslove vezane za sastanak s mađarskim neonacistima. Dva je puta izišao s društvom u lokalni kafić, gdje se ništa značajno nije dogodilo. Starman je djelovao kao i obično, ničim nije dao naslutiti da ima nekakvih problema ili slično. Nešto prije četiri odvezao se u posjet Ciglaru, a s njim se do Črnomerca vozio i Miljak. S Ciglarom se našao nešto prije pet i ostao s njime do sedam. To je više-manje jasno, oko toga se svi slažu. Ostaje, dakle, otkriti što se događalo s njim od sedam do ponoći, u kojem razdoblju je prema nalazu sudske medicine nastupila smrt. Pregledom auta i mobitela nije pronađeno ništa što bi upućivalo na ubojicu. Starman je telefonirao i razmjenjivao poruke s djevojkom, Ciglarom i sa svojim iz stranke, nije pronađen nijedan poziv nekome ili od nekoga tko nije u kontaktima. Teleoperateri bi bankrotirali da su svi poput Starmana. Posljednji poziv uputio je Ciglaru u 16:37, a te noći imao je sedamnaest propuštenih poziva od Slavice Jurić. Krug osumnjičenika i dalje je isti, s tim da su novi momenti njegovo obiteljsko stablo, da tako kažem, o čemu je saznao prije otprilike tri mjeseca i što ga je, kako tvrdi njegova majka, jako pogodilo. Važan novi detalj je i Ciglarova opaska o obitelji koju je, veli, Starman imao, a on nije. Razgovori sa susjedima na Ferenščici nisu iznjedrili nikakav novi detalj. O njemu tamo govore sve najbolje, nikakvih svađa, nikakvih neraščišćenih računa, ništa. Isto je i s izvještajima o razgovorima sa stanovnicima zgrada oko bolnice. Osim, podigla je obrve, što konobarica koja je to poslijepodne bila u kafiću supermarketa nije sigurna da se Starman odvezao autom. Pročitala sam opet Kipkeov izvještaj, tamo stoji da je sigurna da su Starman i Ciglar cijelo vrijeme sjedili na žardinjeri ispred kafića i pričali, no ne može se zakleti u to da je vidjela Starmana kako sjeda u auto, i uopće, ne sjeća se je li crni seat bio ondje kad je u devet sati završila s poslom i pošla kući. Osim toga, kako je rekla, danas su svi auti isti, razlikuju se po boji, a na parkingu je bilo nekoliko crnih auta, nije se zagledala u njih, ne zanimaju je auti.

Šef će biti oduševljen, promrmljao je Rakitić. No, dobro, rekao je bodrije, imamo to što imamo, nigdar ni bilo da ni nekak bilo, ili kako već to ide, i ako mene pitate, Ciglar je broj jedan, a broj dva nepoznat netko koji se još krije u mraku.

Je li itko pričao s djevojčinim roditeljima? upitao je Leko.

Rakitić ge je pogledao i odmahnuo glavom. Budemo Ančić i ja danas, rekao je.

U pravu si, Leko, rekao je Kipke. Ja, da sam otac te djevojke, ne bih bio previše oduševljen da mi dovede takvoga u kuću.

Zašto? upitala je Ana.

Zašto? rekao je Kipke. Neobrazovan je, nezaposlen je, član je te bezvezne stranke, kakva je budućnost pred njim?

Ne podcjenjuj tu stranku, rekla je Ana. Vidiš da je desnica sve popularnija u Europi. Za koju godinu eto njega u Saboru. Politika je ovdje jedino profitabilno zanimanje, jedino su oni sigurni da će dobiti sljedeću plaću.

Ne bih se kladio na to, rekao je Kipke. Mala bara, mnogo krokodila.

Šalim se, Kipke, rekla je Ana.

Ima li još tko dodati nešto što će nas odvesti na ubojičin prag? upitao je Rakitić. Dobro, nastavio je. Mislim da za vas trojicu, pogledao je Kipkea, Babića i Leku, više nemam nikakvu zanimaciju, ti ćeš, Ana, još misliti za nas, ja ću sad pisati izvještaj, a nas dvojica, pogledao je Ančića, popodne ćemo do djevojčinih roditelja, Jurići, zar ne?

13.

Vrata im je otvorio proćelavi pedesetogodišnjak umornih očiju. Predstavili su mu se, a on ih je pozvao unutra.

Kćer nam je ispričala da ste već bili ovdje, rekao je, samo izvolite.

Uveo ih je u dnevnu sobu gdje ih je dočekala visoka, mršava žena kanirane kose. Iz zvučnika je dopirala tiha glazba, glasovir.

Moja supruga, rekao je, ponudivši im da sjednu. Slavica je kod prijateljice, ne moram ni reći koliko joj je teško. Kako vam mogu pomoći?

U kakvim ste odnosima bili sa Starmanom? bez okolišanja je upitao Rakitić.

Znači li to da sam u krugu osumnjičenika? upitao je podrugljivo Jurić.

Da, rekao je Rakitić. Svi koji su ga poznavali, ili na bilo koji drugi način došli u dodir s njim, u krugu su osumnjičenika.

Bio sam ovdje one noći, odmahnuo je glavom Jurić. Uvijek smo u to vrijeme doma, nastavio je. I kćer je te noći bila doma. Nas dvoje, pokazao je na suprugu, rijetko izlazimo, ponekad na koncert, u kazalište, ali uglavnom smo kod kuće. Takvo je vrijeme, dodao je.

U kakvim ste odnosima bili sa Starmanom? ponovio je Rakitić pitanje.

Jurić ga je pogledao.

U odličnim odnosima, rekao je. Sviđao mi se, jako mi se sviđao, da je više mladih poput njega, ne bih se plašio za budućnost ove zemlje.

Znali ste da je bio član HPSP-a? podignuo je obrve Rakitić.

Naravno, zato mi se posebno sviđao. To je hrvatska budućnost. Naša kćer, nastavio je, ona je slaba, naivna, lakovjerna, povjerovala je u sve te stvari koje se mogu čuti od ljevičarskih parazita koji se skrivaju iza ekoloških udruga, homoseksualnih udruga, udruga za ljudska prava i tako dalje. Nadali smo se da će je Stjepan izvesti na pravi put, pogledao je suprugu, a onda se dogodi ovo.

Rakitić je pogledao njegovu suprugu. Ona je gledala u pod.

Oprostite, rekao je Juriću, što ste po zanimanju?

Diplomirani inženjer elektrotehnike, odgovorio je ovaj. Što vi mislite da među obrazovanim ljudima nema domoljuba?

Trenutno ne mislim, rekao je suho Rakitić, samo slušam.

Četrdeset i pet godina, nastavio je Jurić, četrdeset i pet dugih godina ljudi poput mene skrivali su se u ormarima, da se tako izrazim, držali pognutu glavu i šutjeli, sve dok nam 1990. nije svanula zora.

Baš sam znatiželjan, rekao je Rakitić. Jeste li i studirali u nekom ormaru, ili ste besplatno studirali na Zagrebačkom sveučilištu?

Rakitiću se učinilo da se žena nasmijala.

Oprostite! rekao je Jurić. Ne dopuštam da ovako razgovarate sa mnom. Dio moje obitelji stradao je na Bleiburgu i jasno je da nisam bio oduševljen prošlim režimom.

Imate li saznanja da je Starman bio u sukobu s nekim, išta što bi moglo pomoći istrazi? upitao je Rakitić.

Ne, odgovorio je. Osim što pretpostavljam da su ga ubili oni s druge strane.

Srbi? upitao je Rakitić.

Srbi, komunisti, antifašisti, riječju - neprijatelji ove države.

Znadete li da je Starmanova baka bila Srpkinja? upitao je Rakitić.

Jurić se trgnuo.

Odakle vam sad to?

Rekla nam je njegova majka, odgovorio je Rakitić.

To više nije važno, rekao je Jurić. On je bio ispravan dečko, i samo to je važno.

A vi gospođo, znadete li vi išta što bi pomoglo istrazi? upitao je Rakitić.

Ona je uzvratila pogled i lagano odmahнула glavom.

A te noći, svi ste bili ovdje, u kući?

Potvrdno je kimnula.

Tip se malo zajebao u procjeni, rekao je Ančić dok su hodali prema autu. Njegova je kći preodgojila Starmana, a ne on nju.

Kreten, rekao je Rakitić. Toliko mi je antipatičan da je prava šteta što nije među ozbiljnim kandidatima za ubojicu.

Ti baš ne voliš desničare, rekao je Ančić.

Pogrešno, rekao je Rakitić. Ne volim kretenе. Da su njegovi stradali na Bleiburgu. Što bi rekao Sejo Sexon, lakše mu je danas reći da mu je djed stradao na Bleiburgu, nego da je klao u Jasenovcu.

Sejo Sexon? upitao je Ančić.

Ne znaš tko je Sejo Sexon?

Ne. Zar bih trebao znati?

Kladim se, rekao je Rakitić, da doma slušaš samo Thompsona, Severinu i sličnu ekipu.

Izgubio si, rekao je Ančić.

Slušaš klasiku, šta, podrugljivo je rekao Rakitić.

Klasiku *hard rocka*, da, rekao je Ančić. Whoovci, Thin Lizzy, Purpleovci, Zeppelini, AC/DC i te stvari. Ne šljivim domaću muziku, sve je to loša kopija.

Zajebavaš me, rekao je Rakitić.

Zašto?

Ono, ne sličiš *hard rock* tipu.

A kako bih to, po tvome, trebao izgledati? Kosa do guzice, tetovaže, rinčice i to?

Možda, rekao je Rakitić.

Ne, to je imidž dečki s narkotika. Mi moramo njegovati suzdržaniji izgled.

Večerali su *penne arrabbiata*, jedino jelo što ga je Rakitić umio pripremiti, a da bude donekle jestivo. Za recept se zainteresirao nakon što mu je jednom Ančić na YouTubeu pokazao britanskog komičara Eddija Izzarda u urnebesnoj točki *Death Star Canteen*, u kojoj Darth Vader ulazi u kantinu svoje svemirske krstarice i naručuje *penne arrabbiata*. Otad je Rakitić postao ljubitelj Eddija Izzarda i tjestenine. Nakon večere sjeli su u dnevnu sobu, Vesna je otvorila bocu vina, pili su u tišini, radijator je grijao, to su trenuci za koje Rakitić poželi da traju vječno – večerica, vino i, možda, pokoji Izzardov skeč. Svaki dan bi mogao tako, misli on, ne bi mu uopće dosadilo, dani bez ubojstava, razgovora s očevicima, osumnjičenicima, susreta sa šefom...

Halo, kamo si to otplovio? čuo je Vesnu.

Pogledao ju je, podigao čašu i upitao: Znadeš li išta o djeci Srba odvedenih u ustaške logore koju su usvajali Zagrepčani?

Uh, rekla je Vesna, otkud ti sad to? Razmišljaš da upišeš povijest ili tako nešto?

Ne. Vezano je za slučaj na kojem radim.

Gledala ga je s nepovjerenjem, kao da je upravo izgovorio neku prijesnu laž.

Mora da se šališ, rekla je. Pa ti nikad ne donosiš posao kući. Inspektor Rakitić umire na pragu ovog stana, a rađa se, ne znam, neki čovjek bez zanimanja...

Ne znam nikoga drugog koga bih to upitao, prekinuo ju je Rakitić. Nisam nikad pomislio da ću u rješavanju nekog slučaja morati zakopati tako daleko u prošlost.

Kad nisi filozofičan, rekla je Vesna. A šta je sa slučajevima starih zločina, onih iz prošlih stoljeća, ne rješavaju li se i oni?

Samo u romanima i filmovima.

Da, rekla je Vesna, znadem ponešto o djeci za koju pitaš, premda novija povijest nije moj fah. Znam da su zagrebačke obitelji, naročito one koje nisu mogle imati djece, tih godina

posvajale ratnu siročad, pa su tako posvajale i siročiće čiji su roditelji završili u Jasenovcu i drugim logorima. Koliko se sjećam iz opće povijesti, među posvojenima je bilo mnogo djece s Kozare, s Banije i Korduna. Mogu razgovarati s jednim kolegom o tome, on se bavi tim odsječkom povijesti.

Ne treba, rekao je Rakitić. Baka mladića čije ubojstvo istražujem bila je jedno takvo usvojeno dijete.

Ima li to ikakve veze s ubojstvom?

To još ne znam, rekao je Rakitić. On je bio član jedne od onih desničarskih stranaka, ekstračisti ili turbočisti ili tako nešto pravaši.

A znao je da je unuk usvojenog srpskog siročeta?

Saznao je za to prije nekoliko mjeseci. Njegova majka mi je to ispričala, a ni ona to nije znala sve dok joj majka nije to kazala na samrti.

Ovako, sa strane, rekla je Vesna, meni to izgleda kao dobar motiv ubojstva. Biti u takvom društvu, a ne imati pedigree.

Možda, rekao je Rakitić. No čini se da ekipa nije znala da je među njima jedan takav.

Ne skrivaju li i ne niječu li zločinci činjenice? upitala je Vesna. Laž je njihov glavna strategija.

Rakitić se trgnuo. Prevratio je u mislima posjete i razgovore u Kvirgovej stranci, a onda odmahnuo glavom.

To je točno, rekao je, ali u ovom slučaju turbočisti ne lažu. Jesu primitivni i sve što uz to ide, šef im je poprilično glup, ali u ovom slučaju ne lažu.

Imate li nekog glavnoosumnjičenog?

Najsumnjiviji je, zapravo, njegov najbolji prijatelj koji boravi na psihijatriji, gdje se u parku i dogodilo ubojstvo.

Eto, rekla je Vesna.

No, to je preočito, a osim toga nemamo motiv.

Prijateljstvo, rekla je Vesna. Prijateljstvo je lako pokvarljiva roba.

Možda, odvrati Rakitić. Hoćemo li još po gutljaj vina?

14.

Vozeći se drugo jutro na posao Rakitić je prolazio pokraj izloga knjižare u Teslinoj. Volio je tu dužu i sporiju rutu kroz centar grada, sve do Palmotićeve ulice kojom se potom spuštao prema Kolodvoru i dalje Banimirovom do Heinzelove. Neki je mladić upravo otključavao vrata knjižare, Rakitić je pomislio kako je to zapravo odličan posao, sjediš tamo među knjigama, razgovaraš s ljudima, prodaš koju knjigu... Nema gužve, nema nervoznih kupaca, nema tipova s fantomkama i pištoljima koji upadaju svugdje gdje ima keša, a još nikad nije čuo da je netko opljačkao knjižaru.

A onda ga je streslo.

Sentimentalni ubojica! Ciglar je onda u razgovoru rekao da je on sentimentalni ubojica. Parkirao je auto na pločnik, uključio sva četiri žmigavca i nazvao Ančića.

Hej, di gori? javio se Ančić.

Čuj, koje je ono knjige Ciglar imao u ormariću?

Odlučio si se kulturno uzdizati, šta?

Ne baljezgaj, obrecnuo se Rakitić, o kojim knjigama je riječ?

Čekaj malo da uzmem blokić. Gdje si?

U Teslinoj, brzo ću doći.

Evo, rekao je Ančić, *Crvendać, Kvaka 22, Dnevnik sentimentalnog ubojice...*

To! prekinuo ga je Rakitić. Tko je napisao knjigu?

Luis Sepulveda. Šta će ti to?

Ali Rakitić je već prekinuo vezu, zaključao auto i pošao prema knjižari.

Dobro jutro, pozdravio ga je mladić. Odavno nije neki kupac ovako uranio.

Luis Sepulveda, rekao je Rakitić. *Dnevnik sentimentalnog ubojice.*

To već dugo nemamo, rekao je mladić. Davno je objavljena, prije deset godina i više, možda petnaest.

Sigurni ste da je nemate?

Jesam.

A da pogledate u kompjutor?

Mogu, ali je nemamo. Evo, i kompjutor kaže da je nemamo, objavljena je dvijetisućite.

Možda je našete u knjižnici, ili u antikvarijatu, i jedno i drugo odmah je tu iza ugla.

Znam, svejedno hvala.

Izišavši na pločnik Rakitić je ugledao mladog uniformiranog policajca kako obilazi oko njegova auta. Prišao mu je.

Zdravo, kolega, pozdravio ga je i pokazao mu značku. Policajac na zadatku, nasmiješio se. Možeš li na sekundu pričuvati auto, da slučajno onima s paukom ne padne na pamet neka glupost?

Nema problema, kolega, rekao je policajac. A čudi me da pauk već nije stigao, stalno kruže ovuda, pravi lešinari.

U antikvarijatu je Rakitić imao više sreće. Djevojka mu se ispričavala što knjiga nije u najboljem izdanju, korice su izlomljene, rubovi iskrzani, ali zato je cijena svega dvadeset kuna.

Sve u redu, rekao je Rakitić, neću je poklanjati.

Inače, rekla je, imate sreće. Sepulveda se ne zadržava dugo u antikvarijatima, ovaj primjerak dobili smo jučer.

Hvala, stari, rekao je Rakitić policajcu koji ga je čekao naslonjen na haubu auta.

Nema na čemu, rekao je ovaj. Ti si ono bio u novinama jučer, zar ne?

A, jesam, priznao je Rakitić.

Novine pišu gluposti, rekao je policajac. Ništa od onoga što pročitam ne vjerujem, dodao je.

Ni u sportske rezultate?

To je drugo, rekao je policajac. Ali ovo što pišu o politici, odmahnuo je glavom.

Moraš se pripaziti, rekao je Rakitić. To nije dobro za karijeru.

Šta to?

Misliti svojom glavom.

Policajac se nasmijao.

Nije moja glava bog zna što. Hoćete li pronaći ubojicu?

Imamo ga, pokazao je Rakitić knjigu.

Sretno, rekao je policajac.

Misliš da se tu krije ključ? upitao je Ančić kad mu je Rakitić ispričao o čemu se radi.

Znat ćemo čim pročitam. Srećom samo pedesetak stranica, to ću uz kavu.

Priča govori o plaćenom ubojici koji u baru jednog madridskog hotela dobiva kovertu s fotografijama nekog muškarca, svoje sljedeće mete. Na jednoj fotografiji muškarac je snimljen ispred knjižare u Meksiku D. F. Istodobno, ubojica očekuje da mu se u Madridu pridruži njegova djevojka, francuska mačkica kako je zove, koja je bila na odmoru u Meksiku. Ubojičina meta, za kojeg se kasnije saznaje da se zove Victor Mújica, zapravo je narko diler koji želi uništiti SAD tonama jeftinog heroína koje krijumčari u zemlju, a prisustvovat će susretu nevladinih organizacija u Istanbulu, gdje bi trebao biti smaknut. Međutim, stvari se počinju komplicirati. Najprije se plaćenom ubojici javlja djevojka i kaže mu da neće doći u Madrid jer se zaljubila, ali da će se svakako vidjeti kasnije, jer ga ne želi napustiti bez objašnjenja. No, ubojici ni posao ne ide kako treba. Nakon brojnih peripetija, ubojica pronalazi Mújicu u njegovom stanu u Meksiku D. F., u čijem krevetu zatječe i svoju

djevojku. Ubija ih oboje. Djevojku ubija iz ljubomore, nije joj mogao oprostiti prevaru, a Mújica je bio samo posao. U taksiju kojim se kasnije vozi kroz grad čuje se *ranchera*, tradicionalna meksička pjesma, kojom priča završava.

... Ostati je htjela
vidjevši me tužna,
al' tako je moralo biti;
ove noći
svoju ću ljubav izgubiti...

Ima smisla, rekao je Ančić kad mu je Rakitić prepričao sadržaj. Uostalom, i Kipke je, čini mi se, to naveo kao motiv. Mislim, ljubomoru.

Evo kako ćemo, rekao je Rakitić. Tražit ćemo sudski nalog da snimimo Ciglara. Ozvučit ćemo sobu za dežurstva, danas ću tamo razgovarati s njim.

Misliš da će priznati?

Ne mislim ništa, osjećam. Kao što cijelo vrijeme osjećam da se on poigrava sa mnom. Čini mi se da nije slučajno onda spomenuo da je sentimentalni ubojica.

Hoćeš reći da te je navodio.

Da. Ne bi bio prvi ubojica koji želi biti uhvaćen. Praksa je puna takvih slučajeva. Sad imamo luđaka, koji zapravo nije luđak, već sasvim razborit čovjek, koji ubijajući prijatelja prekida posljednju vezu sa svijetom koji mu se ne sviđa, i pritom mu je svejedno hoće li utočište potražiti u ludnici ili u zatvoru.

Vjeruješ da je tek tako odbacio sve što je imao, a nije imao malo, i sklonio se u ludnicu?, upitao je Ančić.

Misliš na lov i te stvari? Da je lova izvor sreće, svi bi bogataši bili sretni i bezbrižni. A nisu.

Kako znaš da nisu?

Tako, fino. Evo, Ciglar nije bio sretan. Ni naši tajkuni nisu sretni. Da su sretni, ne bi se zajebavali gomilanjem love na hrpu. Bili bi naprosto sretni, kao ti i ja.

Mi smo sretni? podigao je obrve Ančić.

Naravno, rekao je Rakitić. Ima li veće sreće nego sjediti u pečenjarnici s kompanjom, jesti ćevape i piti pivo? Nema.

Blago tebi, odmahnuo je glavom Ančić.

15.

Zar nećemo kroz žicu na piće? upitao je Ciglar ušavši u sobu za dežurstva.

Tko je bio Starman? odgovorio je Rakitić protupitanjem. Victor Mújica ili francuska mačkica?

Ciglar ga je pogledao gotovo zadivljeno.

Nema predigre, rekao je. Odmah u glavu.

Sviđa mi se priča, rekao je Rakitić. Još ću se navući na literaturu. Sjedite. Donio sam kavu izvana, pokazao je kartonsku čašu s plastičnim poklopcem.

Bravo za hrvatsku policiju, rekao je Ciglar skidajući poklopac s čaše. Mislim da ću vas pohvaliti na internetskoj stranici MUP-a, tamo ima rubrika pohvala, ne?

Dakle, Mújica ili francuska mačkica?

To se čak i rimuje, nasmiješio se Ciglar. Pretpostavljam da se naš razgovor snima, da ste negdje postavili one bube.

I ja ću vas pohvaliti u knjizi dojmova, rekao je Rakitić, vjerujem da i to postoji ovdje.

Nisam čuo da postoji, rekao je Ciglar, ali ne bi me čudilo. Nego, da, ja sam ubio Stjepana, pogledao je Rakitića u oči.

Rakitić je kimnuo glavom i mirno uzvraćao pogled.

Ostavimo po strani naše mladenačke dane, nastavio je Ciglar, ali bili smo stvarno dobri frendovi. Braća. A onda se on počeo udaljavati. Najprije tim glupim angažmanom u stranci, što me je dovodilo do bijesa, vrijeđalo osjećaj za inteligenciju, ali to sam mu mogao oprostiti. Računao sam da će ga to na kraju pustiti. Ali onda je upoznao tu djevojku...

Slavicu Jurić, rekao je Rakitić.

Da, nju, i to ga je stvarno udaljilo od mene. Udaljilo ga je i od te idiotske stranke, što je bilo dobro, ali sam počeo shvaćati da se udaljava i od mene, da ga nepovratno gubim.

Poznavali ste Slavicu?

Ne. Htio sam je upoznati, ali mi je rekao da ovo nije mjesto za fine djevojke. Ali je cijelo vrijeme pričao o njoj, o tome kako će se oženiti, on će napustiti politiku i volontirati u nekim udrugama, baviti se vrtlarstvom i slične gluposti. I još bih to mogao svariti, da se nije počeo ponašati prema meni onako svisoka, kao prema retardu. Odjednom mu je postalo neugodno što sam ja tu gdje jesam, počeo se sramiti mojeg društva... Sjedimo u onom pajzlu, a on me se srami, neugodno mu je, kao da smo, ne znam, na nekom primanju u Buckinghamskoj palači, on je neka faca, a ja sam jebeni luđak koji je upao nepozvan i gnjavi ga. I svi nas gledaju.

Govoreći, Ciglar se bio zajapurio, a onda je odmahnuo glavom.

Oprostite, rekao je, ne bih smio padati u vatru u ovako svečanom trenutku.

Kad ste odlučili ubiti ga?

Te večeri. Nisam ga očekivao. Nazvao me i rekao da bi htio razgovarati o nečemu.

Razgovarali ste više od dva sata.

Valjda. Najprije smo razgovarali o koječemu, najviše o starim danima, a onda je on počeo iznositi svoje planove, ženidba, djeca i te stvari. Tada je rekao da me više neće posjećivati, da je došlo vrijeme da okrene novu stranicu i da mi je to došao reći u lice jer smo ipak bili dobri prijatelji. Bili dobri prijatelji! Govorio je to mrtav-hladan, kao da govori zidu. A mene je boljelo. I psa boli kad ga udarite, mačka pati kad je mučite... Nisam bio pri sebi, kao da sam dobio dobar udarac u bradu, rekao sam mu da idem u dućan kupiti kekse, znate, volim u ormariću imati nešto za grickanje, i tada sam na polici ugledao odvijač.

Tada ste ga odlučili ubiti?

Ne baš tako. Nisam to odmah odlučio, ali priznajem da mi je palo na pamet. Razmišljao sam o tome više kao o mogućoj varijanti. Znate, u svakom trenutku otvara nam se bezbroj mogućnosti, ja mogu sad ustati i nasrnuti na vas, ili mogu početi jesti ove papire, vi možete izvući pištolj i upucati me, ili možete početi praviti sklekove... Tako je i taj odvijač tada još bio samo moguće oružje ubojstva, i najvjerojatnije bi tako i ostalo da je Stjepan tada sjeo u auto i otišao. Ali, nije otišao. Kao da se naglo smekšao kad me vidio s onom vrećicom u rukama, vjerojatno je to bio jadan prizor, i on je rekao da će me otpratiti do odjela. Nikad to prije nije učinio. Sad me je počeo žaliti, to je trebao biti čin milosrđa, otpratiti luđaka u

njegov svijet i zaključati vrata za njim. Nisam mogao vjerovati. A kad smo se provukli kroz rupu i došli do onog mjesta, počeo je kenjati kako to nije konačan rastanak, da to ne shvaćam tragično, da je cijeli život preda mnom i slične gluposti, kao da sam neki kreten, neka zatelebena klinkica koju je pofukao i sad je ostavlja. E, tu sam stvarno popizdio. Izvukao sam odvijač...

Zašutio je i zagledao se kroz Rakitića nekamo, u neki svijet čija vrata je samo on mogao otvoriti.

Ubod je bio precizan, prekinuo je tišinu Rakitić. Kaže vještakinja da je to učinio netko tko poznaje anatomiju.

Samo početnička sreća, inspektore, rekao je Ciglar. Ništa više.

A ona ceduljica na jakni? upitao je Rakitić. Stavio sam te u zadžepak.

Ah, to je naš stari štos. Kad smo se ono šorali po gradu, to smo kačili na one koje smo povaljali, bila je to naša posjetnica. Iz nekog razloga zadržao sam jedan primjerak u novčaniku i nosio ga sve ove godine.

Gdje je odvijač? upitao je Rakitić.

Dvadesetak koraka od onog mjesta prema sjeveru je jedan hrast. U deblu iznad prvih grana ima rupu. Ondje je, ako ga u međuvremenu vjeverice nisu nekamo odnijele.

I vi sve ovo mirno pripovijedate!

Pa ja sam psihički poremećen, rekao je Ciglar. Imam crno na bijelo.

Dijagnoza nije dozvola za ubijanje nedužnih, rekao je Rakitić.

Dajte, molim vas, nemojte sad početi s litanijama. Nismo u crkvi. Koliko nedužnih ljudi stradava u ratu, pa ratovi nisu izvan zakona. Onda, Gregurić je autom ubio dvije nedužne djevojke, i nikom ništa. Ja sam Stjepana ubio s razlogom. Kakav je – takav je, ali je razlog. Gregurić je osuđen uvjetno. Mene će osuditi na pet, šest godina, možda više. Kakav zaključak možemo izvesti iz ovoga? Ipak, kad sve to završi, kod mene se neće mnogo promijeniti, ostajem ovdje, ili u nekoj zatvorskoj bolnici, svejedno.

Lijepa govorancija, sve skupa, rekao je Rakitić, ali to ne mijenja na stvari da ste ubili nedužnog čovjeka, i da smo vas otkrili.

Ništa vi mene niste otkrili, rekao je Ciglar. Nemojte si svašta umišljati. Htio sam odmah priznati ubojstvo, ako baš hoćete, ali me je zaintrigirala vaša primjedba o Cesaru Millaneu, pa sam odlučio upoznati vas malo bolje i usput se zabaviti. Izbor zabave ovdje je vrlo ograničen. Inače, u nekim drugim prilikama, dodao je, možda bismo bili dobri prijatelji.

Možda, rekao je Rakitić, ali zasad stvari stoje ovako kako stoje. Ivane Ciglar, hapsim vas zbog ubojstva Stjepana Starmana.

U hodniku im je prišao Ančić i pokazao Rakitiću vrećicu s odvijačem.

Čini se da imamo sve, rekao je.

Nemamo, rekao je Rakitić. Trebamo još pokupiti onog šaljivdžiju od bolničara koji ga je pustio van i ravnatelja. Imamo dosta da ih optužimo za pomaganje. Nek se onda njih dvojica na sudu dogovore tko je odgovoran.

To će nam teško proći, mislim na ravnatelja. Skočit će svi na noge, znaš da se ta ekipa drži skupa.

Neka se samo drže. Već godinama kenjaju o reformi zdravstva, pa ćemo je mi lijepo započeti. Možda za to dobijemo pohvalu od vlade, šta kažeš?

16.

U rano poslijepodne Rakitić je parkirao auto u Lučićevoj ulici i posegnuo za mobitelom. Nakon nekoliko hladnih dana, ljeto se opet ušuljalo u jesen i u grad. Ispred Filozofskog fakulteta bilo je živo, studenti su sjedili na stepenicama ili stajali u grupama i razgovarali. Utipkao je broj u mobitel, prastari model bez fotoaparata, elektronske pošte, Interneta i ostalih kerefeka, zbog kojeg su ga zafrkavali u uredu.

Kad proizvedu mobitel s ugrađenim roštiljem i hladnjakom, bit ću prvi koji će ga kupiti, odgovarao je. Ništa od ovoga što su dosad natrpali u mobitel nije mi potrebno. Osim telefona samog.

Ej, čuo je Vesnin glas, gdje si?

Vidiš šta su nam učinili mobiteli, odgovorio je. Nitko više ne pita kako si, treba li ti što, jesi li tužan, nego – gdje si?

Ne gundaj, stalno ti nešto nije pravo.

Jesi li gotova za danas? upitao je Rakitić. Tu sam, ispred faksa.

Šta je reći?

Ništa, vraćam sam se s posla, danas sam ranije završio, pa rekoh da te pokupim.

Zar policajcu može završiti radni dan? Koliko se sjećam, tvoj radni dan ima 72 sata.

Ne gnjavi, čekam te, prekinuo je vezu.

Malo poslije ugledao je Vesnu kako se provlači između studenata. Zastala je kod jedne grupice i razgovarala s njima, a onda je pošla preko parkirališta ispred zgrade, istežući vrat ne bi li ga ugledala. Izišao je iz auta i mahnio joj.

Ubacila je ruksak na stražnje sjedalo, i sjela naprijed.

Kakvu to knjigu imaš otraga? upitala je i poljubila ga u obraz.

Dnevnik sentimentalnog ubojice nekog Sepulvede, odgovorio je i pokrenuo motor. Mislim da bih trebao više čitati.

Kako to misliš više, podbola ga je, kad uopće ne čitaš.

Čitam kad sam na godišnjem.

Da, samo krimiće. Kako ti ne dosadi taj žanr? Živiš ga, čitaš ga, možda bi trebao početi pisati krimiće.

A šta bih to trebao čitati?

Ne znam, možda filozofiju, mistiku, nešto takvo, da se odmoriš od fizičkog svijeta.

Kad narastem, rekao je. Još sam malen za takve stvari.

Hoćemo li svratiti u dućan da kupimo nešto za večeru? upitala je, hladnjak nam je prazan.

Mislio sam da jedemo vani?

Prolazili su Savskom i Frankopanskom ulicom, skrenuli u Dalmatinsku, malo poslije skrenuli su na Britanski trg pa u Nazorovu, prošli pokraj svoje zgrade i nastavili prema podsljemenskoj zoni.

Imaš neko određeno mjesto na umu?

Šestinski Lagvić.

Nije li to malo iznad naše platežne moći?

Jest, ali neće nam prijeći u naviku.

U restoranu koji se nalazio na južnom obronku Zagrebačke gore nije bilo mnogo gostiju. Sjeli su za stol pokraj prozora, s pogledom na grad. Iz zvučnika je dopirala kajkavska popevka *Suza za zagorske brege*.

V jutro dišeće gda bregi su spali

A mesec još zajti ni štel

Potiho sem otprl rasklimanu lesu

I pinklec na pleča sem del.

Ne znam zašto, no ova pjesma uvijek me podsjeti na planinarski dom Grafičar, rekao je. Kad sam bio klinac starci su me često vodili gore, valjda sam je ondje prvi put čuo.

Postaješ sentimentaln, inspektore, narugala se Vesna.

Takav je dan, rekao je.

Konobar je mirisao na duhan. Vesna je naručila bukovače na žaru, Rakitić teleća jetra na žaru.

Šta gospoda želi popiti?

Vino, odgovorio je Rakitić.

Naša vinska karta nudi od Dom Perignona do arhivskih vina, počeo je konobar.

Pol litre belega v rinfuzi, rekao je Rakitić.

Kako gospodin kaže, naklonio se konobar i povukao se.

Baš nemaš stila, rekla je Vesna.

Šta će mi to, rekao je Rakitić. Danas smo riješili onaj slučaj.

Da! I tko ga je ubio?

Tip iz ludnice, njegov najbolji prijatelj.

Rekla sam ti. A zašto ga je ubio?

Tužna priča o prijateljstvu, obitelji, ostavljanju, usamljenosti i takvim stvarima, rekao je Rakitić. Ne bih sad o tome, ispričat ću ti jednom.

Nije valjda da ti ga je žao?

Pomalo, priznao je Rakitić. Svatko od nas može doći u takvu situaciju. Nije mu bilo lako u vlastitoj koži.

A kome jest.

Znaš, sam mi je dao ključ rješenja.

Da? Kako?

Ona knjiga. Sentimentalni ubojica.

Jeli su u tišini. Mrak se spuštao na grad, sve dok nisu ostala samo svjetla u dolini i noćno nebo iznad njih. Za desert su podijelili zagorske štrukle. Pili su kavu. Čini se da je neki ljubitelj popevki složio plejlistu u restoranu, neki zbor prašio je *Lepe ti je Zagorje zelene*.

Možda bismo mogli otići nekamo na produženi vikend, rekao je Rakitić. Kako stojiš s vremenom sljedeći tjedan?

Okej sam, ponedjeljak i utorak uvijek mogu eskivirati. Šta bi skoknuli do mora?

Mislio sam da skoknemo do Madrida.

Do Madrida!

Da. Avionske karte nisu toliko skupe, a nije ni smještaj.

Ti, kojemu su Julijske Alpe na kraju svijeta, sad bi odjednom skoknuo u Madrid.

Rakitić je posegnuo rukom u džep, izvukao nešto iz njega i pružio ruku Vesni. Ona je otvorila dlan. Na dlan joj je pao jeftin srebrni prsten.

Gospođice Premužić, nije mogao spriječiti da mu glas zadrhti, hoćete li se udati za mene?

Bože, Rakitiću, nasmijala se, pa ti stvarno nemaš stila.

Edo Popović

Rođen 1957. u Livnu, a 1968. preselio u Zagreb. Studirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Danas živi između Zagreba i Stranice Gornje u Ribničkoj dolini. Knjige su mu prevedene na desetak jezika.

Objavio: *Ponoćni boogie* (priče, 1987), *San žutih zmija* (priče, 2000), *Kameni pas : refuli* (dnevnička proza, 2001), *Izlaz Zagreb jug* (roman, 2003), *Igrači* (roman, 2006), *Tetovirane priče* (priče, u saradnji s Igorom Hofbauerom, 2006), *Oči* (roman, 2007), *Priručnik za hodače* (putopisno-esejistička proza, 2009), *Lomljenje vjetra* (roman, 2011), *Ponoćni boogie i druge priče* (priče, posebno izdanje povodom 25 godina objavljivanja, 2012), *U Velebitu* (putopisno-esejistička proza, 2013), *Mjesečev meridijan* (roman, 2015), *Poglavnikov pudl* (roman, 2016), *Čovjek i planina* (putopisno-esejistička proza, 2018), *Zapisi iz Stranice Gornje* (autobiografska proza, zajedno s Ljiljanom Đorđević, 2019), *Kako sam brojio ružičaste robote* (roman, 2021), *Hrvatski pasijans* (roman, 2024).

Biblioteka Online

knjiga 301

Edo Popović

POGLAVNIKOVI PUDL

drugo izdanje

© 2026 Edo Popović

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2026

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Glavni urednik

Krešimir Pintarić

Urednik

Krešimir Pintarić

Fotografija

Vladislav Murashko / Pexels.com

Objavljeno

11. listopada 2026.

ISBN 978-953-374-503-9 (HTML)

ISBN 978-953-374-504-6 (EPUB)

ISBN 978-953-374-505-3 (PDF)

Prvo izdanje

24 sata, Zagreb, 2016.

Knjiga je objavljena uz financijsku podršku Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Grada Zagreba. Mišljenja izražena u ovoj knjizi odražavaju isključivo mišljenja autora i ne izražavaju nužno stajališta ustanova koje pružaju financijsku podršku.